

DOMOVINA

Upravištvo »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica štov. 5/II,
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletna 9 din, polletna 18 din,
celoletna 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletna
17 din, polletna 34 din, celoletna 68 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun pošte hranilnica, podružnice v Ljubljani št. 1976.

Postopek, če upnik ne prizna kmetu znižanega dolga

Dogajajo se primeri, da upniki vztrajajo na tem, da morajo zadolženi kmetje v celoti vrniti dolgove, čeprav imajo ti kot kmetje po uredbi o kmečki razdolžitvi pravico na polovično znižanje dolga. Opozarjamo upnike, da tu ne pomagajo nikak odpor, čeprav je za premnoge, ki so si denar prav pristradali, da so ga potem kot prihranek posodili, taka izguba zelo bridka.

Naj navedemo nekaj zadevnih predpisov. Vzemimo primer, da upnik kmečkemu dolžniku še ni poslal obračuna in tudi ne nove obveznice, dolžnik pa mu zato tudi še ni plačal prvega in drugega obroka. V takem primeru dolžnik seveda ne izgubi pravice do znižanja, čeprav ni plačal obrokov. Po pravilniku o zamenjavi dolžniških listin z novimi obveznicami mora upnik sestaviti obračun in obveznico na znižani znesek dolga in oboje v dveh izvodih poslati občinski upravi, ki je za dolžnika pristojna. Občinsko obličje na mora listine v 15 dneh izročiti dolžniku, kmetu in ga pozvati, naj

podpiše novo obveznico ali pa poda svoje ugovore.

V primeru, da upnik v tej obveznici ni znižal dolžnega zneska, obveznice dolžniku ni treba podpisati, seveda pa mora dolžnik pri občinski upravi podati zadevne ugovore. Občinska uprava mora nato o dolžnikovih ugovorih obvestiti upnika, ta pa sme zahtevati, da se odredi narok. Če se pri naroku, ki ga odredi občina, ne doseže sporazum napoti občinsko oblastvo obe stranki na pot pravde, kj morda v kakšnem primeru tudi dožene da dolžnik nima pravice do znižanja dolga.

Po predpisih dolžniki niso dolžni prej plačati obrokov, preden se ne zamenjajo dolžniške listine z novimi obveznicami. Ko pa je zamenja obravljena, mora dolžnik po predpisih uredbe plačati vse zaostale obroke.

Tako zahtevajo predpisi in je vsako samovoljno postopanje, ki ni v skladu z določbami o kmečki razdolžitvi, brezplodno in napravljiva le nepotrebna pota.

Nove določbe o rubežni ščitijo male ljudi

Novi zakon o izvršbi in zavarovanju, ki je stopil v veljavo, je prinesel znatne izpremembe glede izvršbe na denarne terjatve. Te spremembe bodo pozdravili dolžniki, kakaj najnižji znesek, ki je nezarubljiv pri uradnih in zasebnih nameščencih, je znatno višji kakor doslej.

Državnim civilnim in vojaškim uslužbencem, aktivnim ali upokojenim, je mogoče zarubiti tretjino plače in ostalih prejemkov ali pokojnine, vendar jim mora ostati na leto 6000 dinarjev. Ta določba velja tudi za njih rodbine, ki uživajo rodbinske pokojnine, in za nameščence, ki so v drugi javni službi (v občinski, samoupravni ali verskosamoupravni) in za duhovništvo vseh pripoznanih ver. Pri ugotavljanju tretjine se pri posvetnih in samostanskih duhovnikih poleg stalne plače upoštevajo še dohodki nadarbin in srednji letni znesek pristojbin, ki se jim neposredno dajejo za opravljanje obrednih dejanj. Pri vseh omenjenih osebah se pri ugotavljanju plače ali pokojnine ne prišteje tisto, kar prejmejo v denarju ali v naravi za poravnanje stroškov, povzročenih z njih javno službo. Pogrebina se lahko zarubi samo za plačilo pogrebnih stroškov. Podpora ob smrti take osebe je nezarubljiva.

Isto, kar velja za javne uslužbence, velja tudi za trajno nameščene osebe v zasebni službi. Katero službeno razmerje se smatra za trajno, je v izvršilnem zakonu razumljivo urejeno: za trajno se smatra tisto službeno razmerje, ki mora po zakonu, pogodbi ali običaju trajati vsaj leto dni, ali pa, če je za prestatanek potreben najmanj trimesečni rok. V isti meri so zarubljive osebne pokojnine, rodbinske pokojnine in odpravnine, ki jih dobijo zasebni nameščenci, njih vdove in otroci od zasebnih delodajalcev, ali pa osebne pokoi-

nine, rodbinske pokojnine in vzgojnine, ki jih dajejo zavodi ali družbe svojim članom ali njihovim rodbinam.

Pri vseh ostalih nameščencih (ki torej niso v državni, javni ali duhovniški službi, niti niso trajni zasebni nameščenci) in pri delavcih, se sme zarubiti tretjina zaslužka ali dnevne mezde, vendar jim mora ostati dvajset dinarjev na dan. Pri ugotavljanju tistega dela prejemkov, ki se ne sme zarubiti, se mora vračunati tudi vse tisto, kar dobiva nameščenec kot kakšno drugo (ne denarno) imo-

Vprašanje občine Pragerskega — Črešnjevca

Prejeli smo:

V »Slovenskem Gospodarju« z dne 1. decembra lani smo čitali dopis iz Črešnjevca pri Slov. Bistrici, v katerem zatrjuje dopisnik, da je večini ljudstva ustreženo, ker je občina prenesena s Pragerskega v Črešnjevca. Dopisnik pač misli samo na lastno osebo in še kakšnih 20 do 30 svojih somišljenikov. Vsi drugi davkoplačevalci pa s tem niso zadovoljni, ker se zavedajo, da je bila občina s sečnim na Pragerskem utemeljena na gošpodarski osnovi. Dopisnik veže otrobe, ko pravi, da nekateri vzdihujemo, ker smo zgubili molzno kravo, ki je baje stala s prvimi nogami v črešnjevske župniji, kjer je bila pridno krmljena, a molzlj so je drugi (menda Pragerčani). Vprašamo vas, kje stojijo tisti betonirani mosti (šest po številu), ki jih je Pragersko zgradilo? Ali na Pragerskem ali v črešnjevske župniji? Mostovi pa so prvi pozaj za izboljšanje cest! In kaj je Črešnjevec

vinsko korist (na primer službeno stanovanje, deputat in podobno). Pri tem je vse eno, ali se določajo prejemki (zaslužek) po času ali pa akordu. Odbijeta se pa vrednost uporabljenega materiala in znesek plačanih stroškov. Prejemki v naravi (na primer službeno stanovanje) se računajo po običajnih cenah v kraju prejetanja. Ker mora tej tretji skupini ostati na dan 20 dinarjev, bodo brezuspešne rubežni proti vsem, ki ne zaslužijo skupno 600 dinarjev na mesec. Med take je treba šteti večino tvorniškega delavstva, kmečke in mestne dninarje, hlapce, dekline in služkinje.

V zaščito izterjavanja preživnin ima izvršilni zakon glede zarubljivih zneskov znatno drugačne določbe in sicer v korist tistim, ki jim preživnina gre po zakonu. Pravica, zahtevati preživnino na osnovi zakona, pripada otrokom proti staršem, siromašnim staršem proti otrokom, nezakonskim otrokom proti roditeljem, nezakonski materi proti nezakonskemu očetu za vzdrževanje za čas prvih šest tednov po porodu, zakonski ženi proti možu, kakor tudi brez krivde ločeni, nujnemu dediču, ki je po zakonu od nujnega dediča izključen, pa ima pravico zahtevati preživnino. Dalje pripada ta pravica preživelemu zakoncu. Naši preuzitkarji ne spadajo v to posebej zaščiteno skupino. Njim nainreč preživnina ne pripada po zakonu, marveč po dogovoru, ki so ga sklenili s prevzemniki. Če se torej rubijo dohodki zaradi plačila preživnin na osnovi zakona, se sme zarubiti še polovica tistih dohodkov, glede katerih je bilo zgoraj rečeno, da se ne smejo zarubiti. Javnim uslužbencem in trajno nameščenim zasebnim uslužbencem se sme torej zarubiti še ena tretjina prejemkov (skupaj dve tretjini), vendar jim mora ostati 3000 dinarjev na leto. Ne trajno nameščenim zasebnim uslužbencem in meznim delavcem se sme prav tako zarubiti še ena tretjina prejemkov, ostati jim pa mora 10 dinarjev na dan.

Za dolžnike z nizkimi prejemki pomenijo te nove določbe veliko zaščito. Ko upnik predlagajo rubežen dohodek, morajo navesti tudi okoliščine, ki so odločilne za presojo, koliko dohodkov se dolžniku sme ali ne sme zarubiti.

z lastno občino pred 15 do 20 leti napravili za ceste? Pragersko je več dalo, kakor vzelo, dasi v triletnem občinskem gospodarstvu tudi Pragersko ni moglo napraviti čudežev. Nekateri Črešljani so že pred dvema letoma pobirali podpise za samostojnost občine Črešnjevca, kar je seveda oviralo uspešno delo v občinskem odboru. Občinski odbor je kljub temu pridno delal z majhno izjemo nekaterih odbornikov, ker se je zavedal, da je delal v prid prebivalstvu. Zavedni ljudje na bodo tega delavnega in poštenega odbora pozabili. Hvala mu za njegovo požrtvovalnost!

Dopisnik nam dokazuje, da ceste v Pretrazu, Leskovcu in Starem logu niso bile nikdar posute z gramozom. Menda misli, da bi bila morala občina Pragersko v preteklem deževnem letu vse ceste osušiti, jih z gramozom posuti ali celo asfaltirati. Čudne zahteve dopisnika. Če celo takšne občine, ki imajo ceste s trdo podlago, taktično da so njih ceste

ste razorane in slabe, je seveda še slabše z ilovnatimi cestami, ki ne veš, kaj bi z njimi. Tu se dopisnik dela mogočnega. Pomladi je bilo javno razglašeno, naj vsakdo opravi svoj predpisani kuluk, toda do majhnih izjem ga Črešnjevci ni opravil. Zakaj ne? Ker je bil občinski odbor preusmiljen. Ali ima potem dopisnik pravico do zbadanja občinskega odbora? Govori tudi, da je bil železniški gramoz na razpolago pred nosom. Da, bil je, in se je tudi razglasilo, naj bi ga vozili proti cerkvi za kuluk. Ali ga je kdo vozil tja? Nekaj vozov je šlo pred lastne hiše dotičnih voznikov. Dopisnik naj pogleda naokoli in naj se v svoj jezik ugrizne.

Lansko leto je občina Pragersko naročila ugasko v svrhu osušenja in dvignjenja cest. Razglašeno je bilo, naj ga posestniki živine za odsluženje kuluka vozijo na prepotrebne ceste, a oni, ki nimajo živine, naj bi prispevali v gotovini ali z delom za kuluk. Ugaskov je prišlo več vagonov na Pragersko, a ker iz okolice obveščeni vozniki niso prišli ponj, je moral odbor v Pragerskem vagono izprazniti in ugasko prevoziti na pragerske ceste. V to svrhu je imel izdatke, katere je odbor kril s svojim lokalnim pragerskim kulukom. Le Stari log in spodnji del Leskovca sta odpeljala nekaj ugaskov. Za Črešnjevce bi bili vagoni postavljeni v Slovensko Bistrico. Ker pa ni bilo zanimancev, je vse zapalo. Kdo jih bo pa silil. V dopisu stoji, da bi bilo treba dobre volje. Ali ste tu pokazali dobro voljo?

V istem časopisu čitamo tudi, koliko se je storilo za Slomškov dom v Črešnjevcu. Nad 300 brezplačnih voženj je bilo in brezplačnega ročnega dela je bilo tudi mnogo. Negovarjamo, če ne bo v obremenitev prebivalstva. Bomo še videli. Ali bi bilo takšno zlo, če bi bili še od Slomškovega doma do cerkve (okoli 100 m dolžine) navozili brezplačno ali za kuluk vsaj 100 vozov materiala, ki je bil pred nosom. Ali bi ne bila cesta izboljšana? Te voznje pa seveda mora občina plačati. Vemo, da niste za slogo, ampak za razdor. To ni zdravo delo.

Črešnjevška šola je res potrebna popravila. Ali pa ste že kdaj slišali, da bi ena občina mogla popraviti dve šoli v enem letu? Odkod pa naj vzame denar? Posoilo, kaj ne? Počakali bi bili, pa bi bila tudi prišla na vrsto. Strašno se vam je mudilo razdirati občino.

Nadalje piše dopisnik o znižanju doklad, češ da je to le pesek v oči. Občina Pragersko

je v teh časih čim bolj skrčila izdatke. Ali je še katera občina v bližini, ki bi imela tako majhne doklade? Če bi za bodočo občino se bojujoči nasprotniki prišli na površje, vemo, da vse čaka namesto dozdajšnjih 40 odstotkov v pragerski občini najmanj 100 odstotkov občinskih doklad v bodoči črešnjevski občini. In če bi se hotelo kakšno prepotrebno delo izvršiti, bi pa bilo treba naložiti na ljudske rame tudi 200 do 300 odstotkov doklad. Ali bi bilo to socialno stopanje? Če bi dopisnik gospodaril v občini Črešnjevca s sedanjimi odstotki in brez Pragerskega vsaj eno leto, bi ga že minilo.

Nedavno je imel sreski cestni odbor svojo sejo v Mariboru. Med drugim je bilo tam sklenjeno: »Sreski cestni odbor ne bo v bodoče dajal nobenih podpor občinam za blatne jarke, ampak le za gradnjo novih cest in mostov.« To je hud udarec za naše že obstoječe blatne ceste in nekateri ljudje že nastopajo tu med ljudstvom, češ da bomo cesto gradili in zanjo dobili podporo. To je pač pesek v oči.

Davkoplačevalci iz okolice Črešnjevca in Pragerskega. odprimo oči! Ne bria nas po-

Politični pregled

Kakor smo že zadnjič poročali, je bil naš ministrski predsednik dr. Stojadinović v Nemčiji zelo pristrčno sprejet. Na potovanju po Nemčiji je bil v soboto

dr. Stojadinović se gost pri bavarskem ministrskem predsedniku Siebertu

v Münchenu. Po večerji so nemški državniški spremili dr. Stojadinovića in druge jugoslovenske goste na železniško postajo in se je dr. Stojadinović med navdušenim vzklikanjem odpeljal proti Beogradu. V Beograd je došel v nedeljo zvečer.

Z Daljnega vzhoda poročajo, da so v nedeljo

doživeli Japonci poraz v Šantungu.

Kitajcem se je posrečilo ponovno osvoboditi mesto Mingkvang ob železniški progi Nanking—Tiencin. Ta uspeh je predvsem zasluha kitajskih letalcev. Iz Tokia javljajo, da bo Japonska sklenila s kitajsko pekinško vlado, ki so jo na zasedenem kitajskem ozemlju postavili seveda Japonci, pogodbo o trajnem sodelovanju. Dalje poročajo iz Tokia, da je

litika, ampak gospodarstvo. Tudi pa nismo morda zaradi tega proti cerkvi. Obratno, Pragersko si želi eno cerkev.

Zal nam je za pametne okoličane in Črešlane, da ne morejo biti vsi v naši sredini. Dosedanja občina Pragersko z župnijo Črešnjevcem je nastala po ljudski volji. Dokaz prejšnje občinske volitve. Odločilna oblastva prosimo, naj dajo občino s sedežem na Pragerskem nazaj, da se izognemo gospodarskemu polomu. Če pa tega ne, pa vsaj občino Pragersko s priključkom Leskovca, Staroga loga in morebiti Vrhloge.

Malo je na deželi tako važnih krajev, kakor je Pragersko. Ima veliko križišče železnic, veliko pošto, štirirazredno narodno šolo, banovinskega zdravnika, orožništvo, veliko tvornico, pet veletrgovcev, tri mesarije, šest gostiln, tri trgovine z mešanim blagom, dve pekariji in 12 obrti razne stroke. Črešnjevca pa je sicer župnija in ima šestrazredno šolo, a le eno gostilno, eno trgovino in še nekaj malih obrtnikov. Iz tega je jasno razvidno, kje je ugodnejši položaj za sedež občine. Prosimo oblastva, da zgoraj omenjeno upoštevajo.

japonska vlada predložila državnemu zboru izredni vojni proračun v znesku štirih milijard jenov za nadaljevanje vojne proti Kitajski.

Iz Barcelone poročajo.

da so republikanci umaknili svoje čete iz Teruela

in jih razpostavili na novih postojankah v polkrogu po hribovju okrog mesta Boji okoli Teruela potekajo zelo ogorčeno Frankovci z vso silo napadajo republikanske čete.

V sredo je bila v Ženevi

prva seja stotega zasedanja sveta Društva narodov.

Kakor se zatrijuje, bo zasedanje trajalo le kratko časa. Dnevni red obsega 26 točk, ki so delno gospodarskega značaja. Razgovor bo tudi o prenosni Društva narodov.

KOLIKO MANJ SE BOŠ Z OTROKI JEZILA,

ČE SI BOŠ »ŽENO IN DOM« NAROČILA!

Ženski časopis »Žena in dom« stane četrtletno 12 s prilogo vred pa 18 dinarjev.

Naročite ga pri upravi Ljubljana 108-D.

PAVEL¹²
HRIBAR:

PLAZ USODE

Iz sobe ni odgovora. Matj zleze v posteljo, zmoli očenaš in pomisli, preden zaspi, še z boleščjo v srcu, da vendar ni vse tako, kakor je bilo: Mimike ni in celo Lenike ni več v hiši... Toda zaupati je treba, ne obupati. Razočaranja so pač potrebna, da nam vzklijejo novi upi... Matj se še smehlja, ko ji že spanec zatise oči. Prav mirno diha kakor brezskrbno dete. Čez Devetakovino pa divja nevihta za nevihto skozi črno noč. Neurje, ki je besnelo okoli Grilca na njegovem begu, se je prignalo bliže. Pogosti bliski izpreminjajo noč v zeleno blešččo dan. Seveda le za trenutke, da se potem še tesneje zagrne črn plašč noči.

Grom se čuje s kraja kakor daljno mrmranje, rase in rase, da se spremeni v jezno rohnenje in se povzgne do strahovitih udarcev, ki pretresajo hiše in gore v temeljih.

Le pri Devetaku še brli luč. Kljub hudi uri stopi gospodar še enkrat okoli hiše, da pogleda ali so vse durj zaprte. Nikogar ni nikjer, le pes zleze iz svoje kočice, kakor bi hotel javiti Loizu, da je vse v redu.

Varno spet zaklene gospodar težka hrastova vrata in porine še močan zapah čeznje, nato pa sede za mizo in piše. Vse podrobno javi sodišču, kar se je danes pripetilo v njegovih hiši. Izrazi svoj novi sum, podkrepljen po materini izjavi. Opisuje gozdarjev beg in njegov napad na mater in nani. Ne pozabi omeniti tudi karabinke, ki jo dobi sodišče z isto pošto. Ko še skrbno in natanko zavije in

zapečati puško, se vleže tudi sam k pokoju.

Nič posebnega niso za gorjanca takšne razbesnele noči, saj jih je navajen, ker je zrasel z njimi. Kakor da se zemlja pogovarja z nebom, se mu zdi in ga zato ni strah. Povsem nekaj drugega osupne sredi tega neurja Devetaka. Iz globokega sna se zdajci predrami in vidi pred seboj ženski obraz, v katerem spozna svojo Mimiko. Njene oči zrejo resne in žalostno proseče vanj... Nehote se nasmehne Loiz sliki, se zbudi in si pomane oči: Toda slika je še vedno tukaj, kakor je bila v sanjah, ne gane se, le smehlja se in prosi...

Čudno, prečudno je to, da očeta skoraj objame praznoveren strah: Kaj naj to pomeni? Še nikoli v njegovih petdesetih letih se Devetaku ni kaj sličnega pripetilo, zato se dvigne, strmi v prikazen in vstane. Toda še vedno lebdi pred njim isti smehljaj, ista prošnja.

Devetak stopi k oknu svoje sobe; zdajci je izginila slika! Nevihta se je pregnala in mesec jadra preko slemena nad hišo ves okrogel in srebrni zadnje ostanke oblakov, ki se še podijo po nebu. Toda glej, kaj ni spet novo znamenje, še bolj čudno od prejšnjega? Prej ves srebrni mesec temni z leve strani vedno bolj in bolj... »Mrknil je!« pravi Devetak sam pri sebi. To je pač povsem enostaven naraven pojav... Da pa se je primeril prav v tej čudni noči in da ga spremlja neko daljno šumenje vode.

Kje se je vzela ta šum, ki se čuje, kakor bi padale z višine velike množine vode v kotanjo... Petdeset let nazaj premisli Devetak, prehiti v mislih stare zapiske: nikoli in nikjer se ni čulo o kakem vodopadu na njegovem svetu. Tako na glas šumi, da se čuje v sobo, čeprav so okna zaprta.

Devetak jih odpre: prej oddaljeno šumenje se čuje kakor mogočne orgle v nevidni cerkvi Brez prestanka šumj in šumi... Kaj naj pomeni vse to?

Tako ga prevzame vse to, da se skrivaj obleče. Pod njegovimi stoninjami škripujejo stopnice. Kako močno se čuje ta na sebi sicer neznan šum v molčeti temini.

»Da bi se le mati ne zbudili!«, si misli in leze še tiše v kuhinjo, kjer se sušijo njegovi gozderji. Prižge luč, se obuče in stoji venkaj v napol svetlo noč. Zunaj prishlne in čuje šumenje orgel gori nad hišo nekje v planini.

Gre in gre za šumom, dokler ne pride po dveurni mučni hoji v bližino mahovitega slemena. Bliže in močneje se čuje šumenje. Ko zleze Devetak čez zadnji greben, je že postalo svetlo. Teda obstoji pred globoko kotanjo kakor jih pogosto najdemo v naših gorah. Visoko gori pa dere iz šoranje v steni mogočen vodni curek. Iz nepoznanega sveta prihaja, kamor še menda ni stoila človeška noga in pada v globino. Široka gladina kotanje se svetlika zeleno, grozeče. Devetak strmi nad tem pojavom. Le mimogrede mu zablisne misel v glavi, da bi moglo jezero v kotanji tako narasti, da bi se razlilo. Ozre se okoli sebe, premeri razdaljo do domačije in reče predse:

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na sejmu v Kranju so se trgovali za kg žive teže: voli I. po 6.25, II. po 5.50, III. po 5, telice I. po 6.25, II. po 5.50, III. po 5, krave I. po 5.50, II. po 5, III po 4.75; tele-ta I. po 8, II. po 6 do 7; prašiči špeharji po 10.50, pršutarji po 8 din kg. Pujski 7 do 8 tednov stari a so bili po 110 do 135 din.

SVINJE. Na ptujskem sejmu so se trgovali prasci, 6 do 12 tednov stari po 80 do 150 din za rilec, pršutarji do 6.75, debele svinje po 5.50 do 6.25 in plemenske svinje po 5.50 do 6.25 Din za kg žive teže. V Novem mestu so se prodajali pršutniki po 6 do 7 in špeharji po 8 din za kg žive teže.

JABOLKA. Izvoz jabolka je zelo majhen, a v državi sami je povpraševanje po sadju precej živahno. V Beogradu prodajajo jabolka po 4 do 4.50 Din, boljše vrste na po 5 do 5.50 din za kilogram.

Sejmi

1. februarja: Jurklošter;
3. februarja: Loški potok, Trbovlje, Crnomelj, St. Jernej na Dolenjskem; Lukovica, Gornja Radgona, Žužemberk;
5. februarja: Sv. Peter pod Sv. gorami;
7. februarja: Dobrna, Murska Sobota, Ormož, Gorenji Logatec.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 25. t. m. v devizah (s prišteto premijo):

- 1 holandski goldinar za 24.04 do 24.19 Din;
- 1 nemško marko za 17.36 do 17.50 Din;
- 1 angleški funt za 215.25 do 217.30 Din;
- 1 ameriški dolar za 42.81 do 43.17 Din;
- 100 francoskih frankov za 143.02 do 144.45 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 151.33 do 152.43 Din;
- 100 italijanskih lir za 226.04 do 229.12 Din.

Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 436 do 437 Din. Avstrijski šilingi so bili v zasebnem kliringu po 8.65 Din, nemški klirinški čeki pa po 14.50 Din.

Drobne vesti

— Kontingent za izvoz našega lesa v Nemčijo. Za uvoz lesa pristojne nemške ustanove

»Ne bo nič hudega, saj je še mogočno sleme med jezerom in našo planino in hišo. Tamle na desno pa tako teče naš potok po rebri. Prav gotovo si bo tudi voda iz jezera izbrala ta odtok... Sicer pa bo vendar že nastalo lepše vreme.«

Devetak krene, še preden je vabilo v Solčavi k rani maši, mimo svoje hiše v dolino, da se posvetuje z župnikom o vsem tem. Stara prijateljica sta z Devetekom, zato mu tudi raztolmači nočne prikazni po naravni poti. Same sanje, ki kažejo njegovo ljubezen do otroka... Lunin mrk, že davno napovedan, ni vreden, da bi vznemirjal pametnega človeka!... Pa slap?... Kakopak, to mora biti pač skriven studenec, ki se je odprl sredi Mahovitega slemena... Najbrž bo sam vsahnil. Zaradi varnosti pa naj le postavi čuvarja... Koga bi postavil? Ovcjega pastirja, ki bo lahko tam gori v lepem vremenu ovce pasel.

»Da bi nam le hiše ne prizadejalo!« je menila mati, ko se je vrnil Devetak domov in ji vse povedal.

»Kako bi jo prizadejalo, kako? Tristo let že stoji na trdni skali in bo še stala!« pravi sin ponosno. Mati pa le še dvomi in vzdihuje:

»Ti moj Bog, ti!«

Solnce je že povsem zlezlo izza hribov ter prodrlo tudi do zadnje grape s svojo veselo svetlobo...

XIII. POGLAVJE

Luč so majhna vas ob kolenu Savinje. Hiše so stisnjene druga k drugi, kakor bi jih Bog stresel iz velikega robca. Tako majh-

ve so obvestile našo Narodno banko, da je določena vrednost uvoza našega lesa v Nemčijo v prvem četrtletju na 3.6 milijona mark.

— V lanskem novembru so narasle vloge pri osmih slovenskih hranilnicah. Po podatkih Zveze jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani so znašale vloge pri 29 slovenskih samoupravnih hranilnicah ob koncu lanskega novembra 999 milijonov dinarjev; v primeri z oktobrom pomeni to sorazmerno neznoten padec za približno tri milijone. Vendar so skupne vloge na knjižice narasle, in sicer na 600.158.000 dinarjev, med tem ko so vloge v tekočem računu znašale 398.9 milijona. Sicer so vloge na knjižice narasle pri 7, vloge v tekočem računu pri 10, skupne vloge pa pri 8 hranilnicah. Tudi število vlagateljev je naraslo pri nekaterih hranilnicah, in sicer število vlagateljev na knjižice pri 7, v tekočem računu pri 8, obojih vlagateljev pri 7 hranilnicah. Iz teh števil je razvidno, da se zaupanje v hranilnice in v denarne zavode polagoma vrača. Številke za december, ki še niso popolne, kažejo to še lepše. Zlasti dobro vplivajo izplačilni načrti posameznih denarnih zavodov in poročila o tem, da sta Narodna banka in Poštna hranilnica odobrili denarnim zavodom kredite za izplačilo vlog. Ker bodo imeli denarni zavodi na razpolago tudi prvi obrok od Privilegirane agrarne banke, bodo mogli vsaj polagoma oproščati stare vloge. V zvezi s tem je zelo znaten priliv novih vlog v denarne zavode.

— Davek na poslovni promet pri klanju živine. Davčni oddelek finančnega ministrstva je izdal pojasnilo, ki pravi, da se po členu 16. uredbe o skupnem davku na poslovni promet plača skupen davek za klanje živine pri občinskem oblastvu o priliki izročitve živinskega potnega lista, odnosno o priliki izdajanja dovoljenja za klanje živine. Po uredbi je torej občinsko oblastvo dolžno pobirati skupni davek od vsake osebe, ki občinskemu oblastvu izroči živinski potni list in zahteva dovoljenje za klanje živine ne glede na to, v kakšno svrhu se bo zaklana živina uporabila. Za one osebe, ki koljejo živino izven klavnice brez dovoljenja občinskega oblastva in ne da bi izročile živinski potni list, je za pobiranje davka pristojno davčno oblastvo.

— Pred uvedbo motornih vlakov na progi Beograd—Zagreb. V generalni direkciji državnih železnic razpravljajo pravkar o uvedbi motornih vlakov (vagonov) na progi Beo-

grad—Zagreb. Ti motorni vlakovi bi vozili s hitrostjo 110 km na uro, tako da bi vožnja od Beograda do Zagreba trajala štiri in pol ure. V začetku bi obratovala samo dva taka motorna vlaka in bi se eden odpeljal zjutraj iz Zagreba, drugi pa istočasno iz Beograda. Tak motorni vagon bi lahko sprejel 80 potnikov. Železniška uprava namerava naročiti tri take motorne vagonne.

— Uvoz riža iz Italije. Povprečna letna poraba riža v Jugoslaviji znaša okoli 3000 vagonov, od katerih se pridela v Južni Srbiji letno 500 vagonov. Glavne države, iz katerih se uvažuje riž, so Španija, Egipt, Indija in Italija. Po vestih iz Rima bo tamkajšnja posebna organizacija za izvoz riža ustanovila v kratkem v Jugoslaviji podružnico, ki bi imela monopol za uvoz riža v Jugoslavijo.

— Ugoden položaj naše industrije. Od leta 1928. še ni bil položaj naše industrije tako ugoden kakor lani, ko so industrijska podjetja investirala nad 1.200.000.000 din. Najbolj se je industrija razmahnila v savski, dravski in dunavski banovini. Število industrijskih podjetij se je povečalo lani za 307, ali za 10.40 odstotka v primeri s predlanskim letom. Posebno se je razvila tkaninska industrija.

— Vprašanje razdolžitve trgovcev. V zvezi s kmečko razdolžitvijo je bilo pokrenjeno vprašanje razdolžitve trgovcev. Širile so se že vesti, da bo tudi to vprašanje kmalu rešeno. Te vesti pa niso resnične. Vprašanje razdolžitve trgovcev se sploh še ni obravnavalo.

D O P I S I

LJUTOMER. Dne 22. t. m. zvečer in 23. t. m. popoldne nam je dramski odsek Sokola uprizoril Kreftovo dramo »Celjski grofje«. Vloge te petdejanske drame so bile v rokah najboljših ljutomerskih sokolskih igralcev, ki so pokazali tokrat svojo veliko spretnost in nam nudili lep užitek. S to dramo so nas povedli v tiste čase, ko so naši predniki bili tlačani grofov. Drami so gledalci sledili z veliko pozornostjo. S to igro je pokazal Sokol, da je krepak prosvetni činitelj našega Murskega polja. Sokolska dvorana je bila obakrat nabito polna okoličanov, zlasti kmečkih ljudi, ki so občudovali veliko zmožnost ljutomerskih Sokolov. Ker je bila v nedeljo

na vas je, da vidi sosed sosedu v lonec in ve vsa vas na mah, če se kje kaj zgodi.

Tako je tudi to jutro težavno reči, kako je moglo tako naglo priti iz oddaljene Devetakovine vse to, kar se je prejšnji večer pripetilo z višjim gozdarjem. Morda je govoril Peter ali pa Liza še zvečer s kom od družine o tem, morda je kdo izmed fantov skočil še ponoči kljub nevihti pod okence svojega dekleta... morda naravnost zaradi te razburljive vesti.

Ko vabi k maši, ve tudi že Mimika, kaj se je doma zgodilo. Najprej se dekletu ustraši, potem pa se pomiri, ko čuje, da se očetu in babici ni nič hudega pripetilo. Nato pa jo zajame neizrečeno veselje, da se razjoče od sreče. Čerav ni beg škofjskega gozdarja še neovržen dokaz za Francetovo nedolžnost, je vendar vse to velika razbremenitev zanj... In če sama ve, da on ne more biti krivec, ga bo zdaj tudi sodišče spoznalo za nedolžnega.

Najrajši bi kar tekla v Gornji grad, da bi sama prinesla to veselo vest svojemu ljubemu. Žal ne gre vse tako, kakor si človek zamisli.

Prav potihoma gre, da ne bi zbudila Petrinke, ki vstaja šele ob šestih, vzame v kuhinji golico in stopi preko dvorišča. Ko odpre hlevska vrata, jo z zateglimi glasovi pozdravijo njene znanke Dima, Sivka, Rdečka in Liska. Kakor razposajen otrok se oglasi iz hlevca Rdečkin teliček in pomoči preko ograje svojo zvedavo belolisasto glavico. Najprej jim nameče Mimika v gare sočne detelje, potem pa začne molzti. V enakomernem taktu švrkajo izpod urnih rok beli curki v golico, da se dviga vedno više spenjeno mleko. Vmes pa se čuje cmokanje telička, ki

neusmiljeno duli ubogo Rdečko in jo buta v vime. Toda ne šteje mu v zlo tega mrcvarjenja; gleda ga s svojimi velikimi važnimi očmi in ga veselo oblizuje z ostrim jezikom po hrbtu.

Dobra molža ni lahko delo, toda Mimikine roke so v teh tednih, odkar je pri teti Petrinki, postale trde in hrapave. Po molži pusti Mimika, da se mleko shladi, medtem pa v kuhinji zakuri, pristavi vodo in zmelje kavo.

Že se oglašajo zunaj kokoši in zahtevajo svoj zajtrk. Tudi svinje že suvajo na svinjarkova vrata terjajoč svoj delež. Ti moj Bog ti, pomisli Mimika, koliko dela je pri takle hiši, če hočeš, da je vse v redu... Toda danes gre Mimiki delo kar samo izpod rok. Ko pride teta v kuhinjo, jo zgrabi Mimika in jo zavrti veselo, da stanki kar sapa poide.

»Da se ti vendar ljubi tako noretj pri vsem kar je prišlo čez tebe in tudi čez nas!« vzdihne Petrinka. Ko pa čuje, kaj vse se je v tej noči pripetilo, razume dekletovo veselje. Ni pa zastoj Devetakova sestra, zakaj takoj ima pomisleke:

»Bil bi že čas, da pogledaš domov, Mimika. Čeprav so padale trde besede, ni treba, da bi pri tem ostalo. Oče je pač oče! Nemara je tudi on spoznal, da ni prav ravnal.« Komaj pa izreče te besede, že izgine z dekletovega obraza vse veselje. Zato žalostno vpraša:

»Bi se me že radi znebili, teta?... Kar nestravnost mi povejte, da si poiščem nekje drugje miren kotichek!«

Čeprav mora Mimika priznati, da je mnogo resnice v tetinih besedah, vendar stoji tak

sokolska dvorana tako nabit polna, da niso mogli niti vsi v njo, se bo uprizoritev te drame ponovila na svečnico ob 3. uri popoldne v Sokolskem domu v Ljutomeru. Ne bo vam žal, če boste tudi od daleč prišli gledat to dramo. K uspehu bodo tudi zdaj pripomogle nove obleke iz mariborskega gledališča in nove kulise, ki jih je izdelal akademski slikar iz Maribora. Pridite!

MALA NEDELJA. Gasilska četa je uprizorila 23. t. m. »Leseno peč«, kmečko burko v treh dejanjih, ki jo je spisal Janez Jalen. Ugralci so rešili svoje vloge zadovoljivo. Vzburjali so v komičnih prizorih salve smeha. Obisk je bil dober, le žal nismo opazili med navzočnimi onih ljudi, ki jim je poverjena na-

loga, da sejejo ljubezen in mir med narodom! Gasilska četa je vendar pravo človekoljubno društvo, ki zasluži vsestransko podporo! Na pomoč!

VRHOVO PRI RADEČAH. (Smrtna kosa.) Te dni je umrl posestnik in gostilničar g. Kržan Viktor. Stel je komaj 26 let. Kot absolvent kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu je bil svojim vaščanom najboljši svetovalec pri delu za povzdigo kmetijstva, posebno sadjarstva. Njegov pogreb je pokazal, kako je bil priljubljen ne samo v domači okolici. Zelo ga bodo pogrešali vsi, posebno pa vdova z dvema majhnima otrokoma. Lahka naj mu bo domača zemlja, žalujočim pa naše iskreno sožalje!

Močan severni sij je razburil naše kraje

V torek zvečer je vendar vso Evropo razburil nenavaden nebesni pojav. Okoli 21. ure je vse nebo zažarelo in postalo je svetlo kakor podnevi. Iz vsakega kraja je bilo videti, kakor da je v sosednjem kraju velik požar. Svetloba je bila temno rdeče barve. Skoraj povsod so v prvem trenutku mislili, da za sosednim gričem gori.

Iz Maribora poročajo, da je svetloba prišla na nebo s severovzhodne strani. Zato so vsi najprej mislili, da nekje na Koroškem silno gori. Svetloba se je valila po nebu kakor razbeljeni oblaki in vmes so prhutali dolgi svetlobni žarki kakor široki trakovi. Zvezde so na prej jasnem nebu skoro vse izginile. Zar se je pomikal po nebu nekako proti jugozahodu. Ko je prvič po pol 22. uri ugasnil, se je kmalu zatem ponovno pojavil in se je vzdržal na nebu nekako do 22. ure. Videli so ga po vseh okoliških krajih, v Ptuju, Črni, Prevaljah, Dravogradu. Povsod je ljudstvo vznemirjeno opazovalo ta nenavadni pojav, ki je zbujal skoro grozo.

Iz Madžarske so prispela poročila, da so po Budimpešti govorili, da se je odtrgal kos solca. Z Dunaja pa so sporočili, da ondodni strokovnjaki mislijo, da je bil to izredno močan severni sij (polarna luč), ki je zaradi svoje izredne jakosti dosegel tudi naše kraje.

Iz Zagreba poročajo, da je vse nebo nad Zagrebom in Hrvatskim Primorjem zažarelo v čudni luči. Ljudstvo je mislilo, da gorita Sleme in vsa Zagrebška gora. Svetloba se je

pomikala po nebu, kakor da je veter gnal žareče oblake.

Posebno mogočno sliko je nudil žar Jeseničanom. Prišel je sij izza Karavank. Najprej so vsi mislili, da gorita Golica in Stol, pozneje pa so prišla poročila tudi od drugih strani, ki so na Jesenicah želela izvedeti kaj podrobnejšega o tem pojavu, ki so ga opazili tudi v Podroščici, v Kranjski gori, na Bledu in tam v bližini.

Senj ob morju je spričo tega pojava doživel ure groznega razburjenja. Nebo je zažarelo v kričeče rdeči svetlobi, ki je osvetljevala vso obalo in čudno odsevala v morju. Svetloba je pojemala, pa spet naraščala. Vmes so švigali po nebu ostri svetli pasovi kakor bliski in čulo se je zamolklo bobnenje. Ljudstvo je preplašeno hitelo iz hiš proti pristanišču, ker je mislilo, da se je na morju zgodilo kaj groznega. Isti pojav so opazili na Sušaku, v Crikvenici in v vseh mestih hrvatskega Primorja. Okrog 22. ure je svetloba ponehala in izginila proti italijanski strani v morju. Otok Krk je bil ves viden kakor podnevi.

Tudi v Beogradu so opazili enak pojav, ki je trajal skoro do 23. ure.

Po Sloveniji gre glas: »Domovina« je za nas

osebna lastnina nad vse, drugi pa, ki noče o tem ničesar slišati, ker podreja svoje težnje skupnosti. Z besedami seveda ne more tega kmetica povedati, toda prav sluti, da je do spoznanja in sprave med Devetakom in hčerjo še hudo daleč. Zato vpraša zaskrbljeno:

»Kaj pa bo potem iz vsega tega, Mimika?«

»Prav nič, teta!... Moramo že počakati, kaj čas prinese!« odvrne dekle. »Saj morda je oče že preudaril in spoznal Francetovo in mojo zadevo. Kako vesela bi bila, ko imam vendar očeta tako rada! Toda prva ne pojdem k njemu!« Mimika se v tem spravlja posodo v sklednik. »Teta, kaj ti je žalostno z glavo in preudari, če ti je bilo dobro, če bi enkrat, morda...« stopila domov na Devetakovino, da bi se spet pribratu.

»Ne pozabi, Mimika, da bo moral France, pa naj je zares nedolžen pri prelitju krvi, vendar le v zapor zaradi nošenja orožja, zaradi lovske tatvine. Ko pride iz ječe, bodo pač vsi vedeli, da je sedel. Častno pač to ni. Kjer ni časti, se bojim, da se vama ne bo tako zgodilo, da bosta ostala sama, od vseh zapuščenata! Name poglaj!«

»Prav zato ne pustim nikoli Franceta! Kaj ne razumete tega, da mu moram prav tedaj stati ob strani? Mar bi bila sicer to prava ljubezen?«

Petrinka polzkuša v drugič svojo srečo:

»Pomisli vendar nase, dekle!... Če bi bila mati in bi prišel tvoj otrok k tebi, pa bi ti kar oblo rekla, da...«

Petrinki ni treba niti do kraja izgovoriti svojih misli, saj že stoji pred njo Mimika vsa v ognju:

Domače novosti

* Naša kraljica se je odpeljala v London. V petek se je s topčiderske postaje v Beogradu odpeljala v London Nj. Vel. kraljica Marija s kraljevičema Tomislavom in Andrejem in knezom Nikolo. V spremstvu kraljice je potoval pehotni polkovnik Branko Pogačnik.

* Nov železniški ravnatelj v Ljubljani. S kraljevim ukazom so upokojeni: direktor železniške direkcije v Ljubljani dr. Aleksander Fatur in svetniki Josip Gostiša, Fran Planinšek, Miroslav Gregorka, Josip Kreutzer in Karel Štefin. Direktor dr. Aleksander Fatur je bil odlikovan z redom Jugoslovenske krone III. stopnje. Za novega direktorja železniške direkcije v Ljubljani je imenovan referent prometnega ministrstva dr. Fran Bončina.

* Angleži se zanimajo za zlato v Dravi. Že nekaj let kmetje v občini Bartolovcu pri Varaždinu izpirajo iz Drave zlato. Iz Varaždina poročajo zdaj, da se neki angleški podjetniki zanimajo za to, da bi prevzeli izpiranje zlata v Dravi in postavili moderne zadržne naprave.

* O izgonu avstrijskih državljanov. Glavno glasilo Jugoslovenske radikalne zajednice »Samouprava« piše: »Avstrijsko časopisje je zagnalo velik krik in vik zaradi izgona nekaterih avstrijskih državljanov, ki so se pregrešili proti načelu gostoljubnosti. Izgnani so bili večinoma pripadniki plemstva, ki se niso mogli živeti v nove razmere. Vse te osebe so morale zapustiti Jugoslavijo. Te odredbe so bile čisto upravičene in dotične osebnosti morajo biti srečne, da se jim ni zgodilo kaj hujšega. Oni so v naših krajih razvijali agitacijo za Habsburžane in so govorili svojim somišljenikom, da še bodo naše slovenske pokrajine odcepile od Jugoslavije, ako pride na prestol Avstrije Oton. Vediteljica tega gibanja je bila baronica Pachterjeva. Preiskava še ni končana, a izgnanih bo še več avstrijskih državljanov.«

* Avstrija je zaprla mejo proti Jugoslaviji. Avstrijska vlada je izdala odlok, da se z dnem 24. t. m. ukinejo vse obmejne izkaznice v obmejni coni. S tem je dejansko ukinjen ves ožji promet med Avstrijo in Jugoslavijo. Prehod čez mejo je dovoljen od 8. do 12. in od 14. do 18., in to samo z vidiranim potnim listom. Vsak prenos jugoslovenskega blaga, zlasti živil, je v obmejnem pro-

odločno in so njene besede tako prepričevalne, da postane tudi teta previdnejša:

»Glej jo no! Tako pa tudi nisem rekla, Mimika! Pri meni lahko ostane seveda, dokler hočeš... Samo mislila sem si, da bi bil pač zdaj pripraven čas za spravo.«

»Jaz naj se botam, teta?« pravi trdo. »Kaj me ni oče pognal od sebe, ko sem proseč dvigala roke, kakor zavrženko, ki je naprtla nase celo kopó greha in sramote.«

Petrinka so ganile te besede, pa le hoče zgladiti in zravnavati spor med očetom in hčerko:

»Glej, Mimika, tudi z očetovimi očmi je treba gledati na vso zadevo!... Njemu pač ne more biti vseeno, s kom prideš v hišo in čegava žena postaneš! Kaj ne?«

Če je Petrinka računala na dekletovo spoznavnost, se je pač hudo motila. Mimikine oči so zažarele, kakor da bo zdaj pa zdaj planila na nevidnega nasprotnika:

»Tako mislite vi, ne pa jaz!... Če bi bil France sin kaknega vaškega veljaka, bi bilo očetu pač mnogo manj hudo!... Tako pa je le kar France!«

»Glej jo,« zavira Petrinka. »Mar res nima oče prav?... Jaz pa že mislim, da je zakon brez beliča in brez prtiča kakor kupčija brez pogodbe. Ljubezen se kmalu razkadi kakor dim! Saj dela oče vse le iz skrbi zate.«

»Prav kakor oče govorite, teta! Vi stari ste pač vsi istih misli! Najprej se brigade za imetek, denar in pogodbe!... Toda to vse lahko mine: hiša pogori, bolezen in smrt lahko preobrneti vse! Zakon, zgrajen na vsem tem, se še laže razbijel!«

Petrinki se nekaj svita, da sta tukaj treščila skupaj dva svetova: eden, ki mu je

»In če bi prišel moj otrok in bi imel koga rad in bi se mu iz ljubezni vdal... K sebi bi ga privila otroka. Pa bi mu rekla: Prav, da si prišel, prav zdaj me najbolj potrebuješ! Olajšati je treba otroku vse to, ne pa otežiti!«

Ko je Mimika že vsa razvneta, se vzravna pred teto Petrinko, ki stoji pred njo vsa osupla:

»Če bi bil fant revež kakor France, bi rekla otroku: Denar ne prinese sreče, temveč sožitje v ljubezni in skupnosti. Hotela si ga imeti, dobro, pa vztrajaj pri njem! Vidva si zgradita življenje po vajinem, jaz vama bom pa pomagala, kolikor je v mojih močeh!«

Med temi besedami odide Mimika na dvorišče, kjer jo čaka delo, teta pa gleda za njo:

»Nemara ima dekle prav in bi tudi jaz na njenem mestu ne delala drugače. Seveda pri mojih letih mislim pač drugače.«

Ko pride Mimika čez nekaj časa spet v kuhinjo, ji gre teta brez besede s tresočo se roko po lasih. Zdi se ji, da ji da tako še bolj prav, kakor bi ji to mogla povedati z besedami.

XIV. POGlavJE

Dan hiti naprej, solnce, ki se je po dolgih dneh in tednih spet uveljavilo na modrem nebu, se sveti kakor monštranca na velike nedeljo.

Gorogranč, ki niso že nič več upali, se s hvaležnostjo spominjajo priprošnjiga sv. Florjana, kateremu so bili napravili procesijo. Na njhah, travnikih, planinah in na parobkih gozdov je vse živo. Gospodarji gledajo še vedno s skrbjo in nezaupanjem kvišku. Še vedno se držijo gorskih grebenov tenki oblaki. (Dalje prihodnjik.)

metu prepovedan. Ta prepoved je zlasti hud udarec za Avstrijce, pa tudi za naše državljane v obmejni coni, posebno pa še za naše trgovce, ki so imeli v Avstrijcih iz obmejne cone dobre odjemalce.

* Ne pozabite, da je za naročnike »Domovine« znižana cena romanu »Dva človeka«, ki je med najbolj priljubljenimi knjigami, kar jih je izšlo zadnja leta na Slovenskem. Knjiga ima 365 strani, a stane mehko vezana za naročnike le 15 Din (namesto 24 Din), v platno vezana pa 25 Din (namesto 34 Din). Znižanje velja do konca januarja. Pišite po položnico na uredništvo »Domovine« v Ljubljani. V svoji domači knjižnici morate imeti ta prekrasni roman.

* Smrt koroške Slovenke. Umrla je 92-letna Katarina Piskernikova po domače »stara Vrbnikova mati iz Lobnika pri Železni Kapli najstarejša faranka železnokapelske župnije mati ge. dr. Angele Piskernikove profesorice v Ljubljani in ge. Mire, soproge profesorja dr. Janka Kotnika v Mariboru. Bila je zavedna Slovenka. Blag ji spomin!

* Iz najrazličnejših krajev so se oglasili ljubitelji lepe knjige in naročili zbirko »Zgodbe brez groze«. Zelo všeč je vsem ta knjiga, ker vsebuje 15 nenavadno zanimivih, duhovito napisanih in večkrat šaljivo zaokroženih zgodb. Navzlic 126 stranem stiva pa stane ta zbirka, ki jo je napisal D. Ravljen, okusno kartonirana samo 10 din, v platno vezana pa le 15 din, po pošti dinar več. Prav je, da pridejo dobre in cenene knjige med narod, zato zbirko »Zgodbe brez groze« zlasti tudi čitateljem in čitateljicam »Domovine« toplo priporočamo. Knjigo lahko naročite z dopisnico na naslov: Založba »Cesta«, Ljubljana, Knaflijeva ulica 5.

* Ogromna skala je zaprla cesto. Na banovinski cesti Brod na Kolpi—Čabar se je odtrgala ogromna skala in zasula cesto. Zda je tam zaposlenih 30 delavcev, da odstranjuje kamenje.

* Mladeniči rekrutirani. Oni, ki ste potrjeni ali skrajšanega roka službe čimprejšnjega vstopa v kader ali odložitve službe v kadru informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno! Ako je rok zamuten se ne da več pomagati. Tudi vsa ostala vojaška pojasnila daje za malenkostno plačilo koncesionirana pisarna Per Franc kapetan v p. Ljubljana Maistrova ulica 14. Za odgovor priložite kolek ali znamko za 6 din.

* Svojega nasprotnika je rešil smrti. Na sodišče v Litijo sta bila nedavno povabljeni

dva možaka soseda z moravskih hribov. Prvi kot obtoženec in drugi kot priča zoper njega. Vso pot sta se drug drugega izogibala. Naključje ju je naposled zblížalo v čolnu na brodu čez Savo. Lojze je stal na sredini, med tem ko se je sosed pritisnil na rob čolna. Zdajci se je čoln nerodno zazibal in mož je omahnil v reko. Lojze se je urno sklonil in ujel soseda za nogo. Prijel ga je z obema rokama, a ga ni mogel spraviti v čoln. Razen voznika, ki ni smel spustiti vesla, ni bilo nikogar, ki bi mu bil pomagal. Rešilcu ni kazalo drugo, kakor držati ga. Tako ga je srečno privlekel do kraja in spravil na suho. Mokra sta bila oba: sosed, ker je padel v vodo, Lojzetu pa je zaradi napore bil znoj v čurkih po obrazu.

* Kokoš, ki znese dve jajci na dan. V vasi Čuntiču blizu Petrinje ima kmet Mile Rakasovič kokoš, ki znese dve jajci na dan. Lani v aprilu mu je kockla zvalila tudi pišče s tremi nogami in dvema repoma. Mislili so, da bo čudno pišče poginilo, pa ni. Razvilo se je v lepo kokoško, ki je začela nesti jajca, in sicer kakor rečeno kar dve na dan. Izkazalo se je, da ima dva jajčnika in dvojni želodec.

* Voz drv je strl mlado življenje. Martin Habjanič, viničar iz Hovca v občini Sv. Miklavž, je vozil bukova drva iz gozda domov. Pri težavnem delu mu je pomagal njegov 17-letni sin Jurij. Pot drži ob robu gozda. Težki voz se je začel nagibati. Za svoja leta precej krepki sin Jurij se je uprl, kar se je dalo. Naenkrat se je voz prevrnil in vsa teža je padla na mladeniča ter ga usmrtila. Ubogega fanta so pokopali ob veliki udeležbi prebivalstva, ki ga je močno ganila nesreča.

* Smrt pod ruševinami starega zidu. Med novo rafinerijo mineralnega olja in nekdanjo čistilnico riža na Reki je do zadnjih dni stal dobre tri metre visok zid, ki se je te dni na lepem podrli. Tik pod njim je bilo v rafineriji zaposlenih več delavcev. Ko se je zid začel podirati, je večina delavcev odskočila. 34-letnega Lojzeta Šeblija in še nekega njegovega tovariša pa je kamenje zasulo. Naglo so jima oriskočili na pomoč. Za Šeblija je bilo prepozno. Velik kamen mu je zdrobil lobačjo. Njegovega tovariša pa so rešili živega in so ga prepeljali v reško bolnišnico.

* Smrtna žrtev podiranja drevca. V vasi Vrbičju pri Grosupljem se je pripetila huda nesreča. Komaj 19letni posestnikov sin edinec France Viršek je šel z očetom v gozd podirati bukve. Po naključju je ena bukev

obvisela na drugi. France je hotel posekati še drugo bukev, da bi padli obe. Ko je posekal manjšo bukev, na kateri je slonela večja, je zahreščalo in že je bila nesreča tu. Bukve je oplazila mladeniča s tako silo, da se je zgrudil in oblašal hudo poškodovan. Nezvestnega mladeniča so pripeljali domov, kjer je kmalu izdihnil. Lahko si mislimo, kako huda izguba je to za Virškovo rodbino, saj je bil pokojnik sin edinec in zelo priljubljen med vaščani.

* Davica v Slovenskih goricah. Od Sv. Lenarta v Slovenskih goricah poročajo, da je začela tam razsajati davica. Obolelo je več otrok.

* Zrtev požara. Pri viničarju Valentinu Sobru pri Sv. Ani v Slovenskih goricah je ponoči nastal požar, ki je zajel vso viničarijo. Viničarjeva družina je spala in so jo sosedge v zadnjem trenutku prebudili. Ko je Valentin Sober reševal živino, se je na njega zrušilo goreče tramovje in ga pokopalo. Ko so nesrečneža izvlekli, je bil že ves opečen. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico, kjer je kmalu izdihnil.

* Zaradi izpadanja las se je obesil. V St. Ilju v Slovenskih goricah so našli v gozdčku pod veliko smreko truplo nekega moškega. Mrtvec je bil po obrazu ves razjeden. Dognali so, da je mrtvec nadzornik železniških delavcev v St. Ilju 56-letni Jakob Maček, katerega so pogrešali že nekaj dni. Maček je zadnje dni kazal znake slaboumnosti. Preteklo jesen je zbolel ter so mu naenkrat začeli izpadati lasje. To ga je spravilo v takšen obup, da je začel domačim govoriti, da ni ma zanj življenje nobenega smisla več in da se bo obesil. Usodnega dne je Maček nenadno izginil od doma. Njegovi svojci so sprva mislili, da je odšel k sorodnikom v Slovenske gorice. Ker pa ga je dolgo ni bilo nazaj, so ga šli iskat k sorodnikom, kjer pa so zvedeli, da ga tam sploh niso videli. Zda so ga našli v gozdu. Maček se je bil obesil. Ko pa je bil že mrtev, se je vrv utrgala, na tleh ležečega mrliča pa so obgrizle miši po vsem obrazu. Pokojnik zapušča ženo in troje nepreskrbljenih otrok.

* Kolesar pod težkim tovornim avtom. Te dni je prišlo v St. Vidu pri Ljubljani na kraju, kjer se od državne ceste odcepi banovinska cesta proti Tacnu, do hude prometne nesreče. Neki prevoznik je v smeri iz Ljubljane privožil z velikim tovornim avtomobilom. Ob križišču se mu je pripeljal nasproti nek drug avtomobilist, a ko se mu je skušal iz-

Frank Froest:

Neznanka s tancico

Kriminalni roman.

Iz okna je bilo mogoče zleteti na nekoliko niže ležeče strehe in čez te strehe je tekla moška postava.

Green je prav tako skočil z okna na streho, toda skočil je tako nerodno, da je padel. S tem je izgubil nekaj sekund. Ko se je pobral, da bi tekkel za neznančcem, je ta že izginil. Foyle ga je poklical nazaj in sam stekel v prvo nadstropje navzdol, kjer je žid slonel blede in tresoč se ob steni.

»Kje je dekletje?« ga je nahnul uradnik in prižgal vžgalico.

»Ali moja hčerka? Imela vaju je za tatar, ne more nič za to.«

Foyle je stopil v dotično sobo in napravil luč. Debela žena je sedela v postelji in plašno gledal okoli sebe. Foyle se ni brigal zanjo, temveč se je sklonil in pogledal pod posteljo. Ko je spet vzdignil glavo, je baš stopil v sobo Green.

»Dekletje naju je izdalo. Kje je?« je vzkliknil Foyle ter zgrabil staro ženo za rame in jo stresel. »Postavite se spodaj k stopnicam, Green, in pazite, da nima kdo ne smukne iz hiše. Vzemite žida s seboj.«

»Moja hčerka?« je zavzdihnila žena. »Šla je k svoji teti. Mi smo pošteni ljudje. Splašili ste jo. Policije ne potrebujemo v hiši!«

»Če ste pošteni ljudje ali ne, bom kmalu videl,« je dejal Foyle grozeče. »Kje stanuje tista teta?«

»V Shadwellovi ulici št. 22,« je starka naglo odgovorila.

Uradnik jo je ostro pogledal in ženska je povescila oči. Nato si je Foyle prižgal cigaro, stopil dol in rekel nasproti židu nekaj vljudno se opravičujočih besed. Pri tem je tako mimo grede vprašal po njegovi hčerki. Da, žid jo je videl, kako je odšla in mu še zaklicala, da pojde k teti. Teta da stanuje na Sussexovi cesti št. 48.

»Razumem,« je menil detektiv mirno. »V resnici seveda tista mladenka ni vaša hčerka. Pa tudi k teti ni šla. V neprijetnem položaju ste, dragi prijatelj! Svetujem vam le, da govorite čisto resnico.«

Pri tem je kakor po naključju zavihtel par novih, svetlih okovov. Žid se je ustrašil in zastokal: »Saj vam bom vse po pravici povedal. Ničesar zlega nisem storil. Tista ženska je prišla pred nekaj dnevi k meni in plačala pet funtov, da bi lahko stanovala osem dni pri meni. Spala je v sobi moje žene. Tó vendar ni nič hudega. Možak je prišel pozneje. Rekel je, da je časnikar, in me je poprosil, naj mu kupim pisalni stroj. Izpraševal ga nisem ničesar. Zakaj naj bi to tudi storil?«

Foyle mu je zastavil še nekaj vprašanj in čez pol ure se je prepričal, da mora biti dotična ženska Lola Rachel, mala Lola z Dunaja, pozneje knežna Petrovska.

Poslal je Greena v najbližji policijski urad po nekaj stražnikov, s pomočjo katerih je vso hišo temeljito preiskal. Begunec je očitno bil

uporabljal le eno sobo za stanovanjski in spalni prostor hkratu. Tej sobi je posvetil Foyle največjo pozornost.

»Možak je gotovo spal kar oblečen, saj so obleči ne bi bil utegnil,« je zagodrnjal Green, sedel za gugajočo se mizo, vtaknil kos papirja v pisalni stroj in hitro odtipkal abecedo. »To je tisti pisalni stroj. Poglejte le, b' in ,o',« je rekel in izročil papir predstojniku.

Ta je polo papirja bežno pogledal in jo je že hotel vreči proč. Zdajci pa je postal pozoren in je papir pogledal proti luči. Opazil je bil namreč na papirju nekaj moten blešč.

»Poslušajte, Green, zdi se mi, da je ta papir popisan z nevidno tinto!« je vzkliknil. »Kako pa se napravi ta tinta vidna? Z vročino?« Podržal je papir za nekaj trenutkov tesno ob luči. Ker pa se ni nič pokazalo, je začel gledati po sobi.

»Aha, tu je arabski gumi,« je vzkliknil živahno. »Počakajte, takoj bomo rešili uganko.« Podržal je papir še nekaj trenutkov nad lučjo, nato pa je v zelo nesnažni sobi v nekem kotu nagrabil pečico prašno in s tem prašom krepko oribal površino papirja. »Ali vidite?« Papir je popisan z gumijem!« je zmagovalno pripomnil, ko so se pokazale vrste sivih črk. Green je radovedno pogledal in rekel samo: »Tajna pisava!«

»Jones nam bo to tajno pisavo razvozlal,« je mehil Foyle in vtaknil papir v žep. »Ali ste našli še kaj drugega pomembnega?«

Eden izmed stražnikov mu je prinesel nož, ki ga je bil neznanec s stopnic vrgel proti Foyleu in Greenu in pa čudno usnjato nožnico, katero so našli ob postelji in v kateri je menda bil tičal vrženi nož. Hišna preiskava

ogniti, je trčil ob mladega kolesarja. Vsega okrvavljenega so potegnili izpod voza 25-letnega pekovskega pomočnika Antona Turka, zaposlenega pri mojstru Orehku v Št. Vidu. Turk ima zlomljeni obe nogi in je dobil tudi notranje poškodbe. Ranjenca so takoj prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

* **Smrt na zledeneli cesti.** Delavka Elizabeta Špesova od Sv. Martina na Pohorju je padla na ledeni cesti in obležala. Ko so jo našli, je bila že mrtva.

* **Ustreljen begunec.** Pred dnevi je iz pulskih zaporov zbežal 53-letni delavec Ivan Forchiasini. Dva dni se je potikal okrog, med tem ko so ga karabinjerji iskali po mestu in vsej okolici. Nazadnje so ga izsledili v nekem seniku. Mož se je začel braniti z vilami, ki jih je našel na seniku. Neki karabinjer je pograbil revolver in s tremi strelji podrl begunca. Nemudno so ga prepeljali v bolnišnico, toda že dan nato je umrl za poškodbami.

* **Obsojeni ponarejalci hranilnih knjižic.** Pred okrožnim sodiščem v Ljubljani je bila razprava proti prekupčevalcem in ponarejalcem hranilnih knjižic. Zagovarjalo se je šest obtožencev, in sicer 32letni čevljarški mojster Stefan Ciperle iz Vodice pri Št. Vidu, 37letni zasebnik Ferdinand Urbajs iz Trbovelj, 40letni bivši finančni organ Franc Kuralc iz Vodice, 28letni Ivan Bilban, mizarški pomočnik z Viča, 32letni sin posestnika Aleš Peter iz Mengša. Glavni obtoženec je bil Stefan Ciperle, ki se je lotil prekupčevanja in ponarejanja vložnih knjižic predvsem zaradi lastnega gospodarskega poloma, ko je začel zidati lastno hišo, pa je zabredel v dolgove. Ostaši obtoženci so mu bolj ali manj pomagali pri njegovem poslu. Sleparyl je tako, da je ponarejal manjše zneske v vložnih knjižicah v višje, ki so šli v tisočake. Večkrat so se mu sleparstva posrečila, naposled pa so nekatere žrtve le spoznale njegove zvijače. Obtoženci so delno priznali očitana jim sleparstva. Sodišče se je pripravilo o krivdi obtožencev in razsodilo, da so krivi vsi razen Bilbana, proti kateremu je bila obtožba umaknjena, ker se je izkazalo, da ni sodeloval. Obsojeni so bili: Ciperle Stefan na dve leti strogega zapora in 140 din denarne kazni, Urbajs Ferdinand na devet mesecev strogega zapora in 360 din denarne kazni, Kocelj Franc na šest mesecev strogega zapora in 240 din denarne kazni, Osvald Ivan na pet mesecev strogega zapora in 120

din, Aleš Peter na pet mesecev strogega zapora in 120 din denarne kazni.

* **Tatinska nadloga v Vidmu ob Savi.** V nedavni noči so neznanec vlomili v videmsko župnišče in odnesli iz shrambe znatno količino nasoljenega in suhega mesa in več loncev zabele. Tatvine so v Vidmu in v Stari vasi zadnja leta postale nekaj vsakdanjega. V dobrem letu je to že četrta večja tatvina v župnišču, vlom pa že drugi.

* **Drzen vlom.** Čeprav so Trbovlje po številu prebivalstva tretji največji kraj v naši banovini, je javna varnost v trboveljski dolini prav zadovoljiva. Zlasti vlomi in tatvine so redki, in še te redke primere se posreči marljivemu orožništvu kaj hitro razkriti. Tako se je orožništvu posrečilo izslediti tatove, ki so nedavno vlomili v vinotoč Vladka Crnkovića v Petelinovi vasi. Pred dnevi pa je prebivalstvo vznemirilo drzen vlom na najprometnejšem kraju Trbovelj. Vlomljeno je bilo v drogerijo »Sanitas« ter ukradeno več aparatov za britje, en fotografski aparat in nekaj kosmetičnih preparatov. Orožništvo je storilec že menda na sledu.

* **Konja in voz je ukradel.** Oblastva zasleduje 39letnega Antona Brgleza s Pobrežja, ki je pred nekaj dnevi ukradel v družbi z že aretiranim Ivanom Mlakarjem, Rihardom Šobo in Antonom Predanom posestniku Matjažu Straklu v Rodošci konja in voz. Brglez je dalje odpeljal skoro nov voz posestnici Elizabeti Senekovičevi v Studencih in robegnil s plenom proti avstrijski meji. Izključeno tudi ni, da se je obrnil proti Hrvaški.

* **Tatica pod posteljo.** Posestnik Ivan Dopler z Jurjevskega vrha v Slovenskih goricah je ponoči začul v spalnici ropot. Postal je pozoren in preiskal je vse v sobi. Naposled je pod posteljo našel neznan mladenec, pri kateri je našel 1000 dinarjev gotovine in velik zavitek oblek, kar mu je vse ukradla in se nato skrila. Drzna tatica je 24-letna, že večkrat kaznovana Jožefa Potočnik, ki se je bila pravkar vrnila iz zapora.

* **Oči so mu zavezali in ga pretepli.** Žrtev predrznega napada je nedavno noč postal domov v Reko pri Hočah se vračajoči posestnik Anton Rečnik. Na samotni poti so moža napadli trije neznanec, ki so mu zavezali oči in ga neusmiljeno s palicami pretepli. Sumijo, da gre za maščevanje.

* **Na cesti padel in se v blatu zadušil.** Perme Franc, sin posestnika od Sv. Lucije pri Begunjah na Gorenjskem, je prijavil orožniški postaji v Begunjah, da so našli na občin-

ski cesti pri Sv. Luciji mrtvega posestnika Janeza Perka od Sv. Lucije. Perko je štel 37 let ter zapušča vdovo in pet otrok. Do nesreče je prišlo takole: Popoldne usodnega dne je šel v bližino vas Mlake k Šolarju Jožefu, s katerim sta se pogovarjala zaradi podiranja nekega hrasta. Potem sta šla na dom Janeza Perka, kjer sta popila dva litra sadjevca. Odtod sta pa še odrinila v gostilno, kjer sta popila vsak kozareček žganja. Kasneje se je Šolar poslovil od rajnega in ga samesa pustil v gostilni. Rajni je šel še zvečer zvonit »Ave Marijo«, katero je odzvonil. Potem so ga doma pogrešali in ga iskali, toda šele zjutraj ga je našel neki posestnik, ležčega na trebuhu na občinski cesti. Ležal je z glavo zarit v blato in pesek tako, da se je najbrž zadušil. Gre le za nesrečo in ni znakov za nasilno smrt. Pred kakšnimi štirimi leti ga je pri podiranju dreves udarilo deblo po glavi in od tega časa je prenesel le malo alkohola.

* **Nenadna smrt.** Na Trpotkovi žagi na Planini pri Vuhredu je žagar Karel Javšnik našel v svoji sobi tovariša 66letnega Ivana Iršiča mrtvega. Pojavile so se govorice, da se je stari žagar zastrupil. Pri njem so našli pozivnico k sodišču Vrši se preiskava, ki naj ugotovi vzrok nenadne žagarjeve smrti.

* **Zlatniki vlomilca Novaka** Poročali smo že o priznanju vlomilca Vladimira Novaka, da je drugi del zlatnikov, ki jih je bil odnesel ob priliki drznega vloma pri g. Watzeku skrnil v Beogradu. Preiskovalni sodnik dr. Rebula se je napotil z zapisničarjem Podlesnikom v Beograd, kamor so spravili tudi Vladimira Novaka, da pokaže mesto, kam je zlatnike skrnil. Zdaj se je preiskovalni sodnik dr. Rebula z zapisničarjem in Novakom vrnil v Maribor. S seboj je prinesel precej zlatnikov, katerih vrednost znaša okoli 10.000 dinarjev. Pri beograjski preiskavi se je namreč pokazalo, da je Novak prodal nekaterim tirkam zlatnike. Glede zakopanih cekinov pa se je izkazalo, da ni bilo na mestu, ki ga je Novak pokazal, nikakšnega »zlatnega zaklada«.

* **Požigi med našimi v Avstriji.** Nedavno je zadela požarna nesreča posestnico Marijo Lutherjevo v Slovenski gorici pri Radgoni na avstrijskem obmejnem ozemlju. Zgoraj je skedenj z vso zalogo sena in slame. Nekaj dni po tem požaru je prejel grozilno pismo njen sosed Alojz Zweifler, pri katerem so se grožnje kmalu uresničile. Kakor pri Lutherjevi je tudi pri niem zlobna roka podtaknila

va se je nadaljevala in se je vse, kar so našli, natančno zapisalo.

Ko sta se uradnika naposled vračala proti domu, sta oba molčala. Zdajci pa je izpregovoril Green: »Kje neki drže Waverleyja? Se nobene sledi nismo našli za njim!«

»Moj Bog, saj res!« je odvrnil Foyle. »Čisto sem pozabil nanj.«

Ko sta prispela na kriminalno policijo, je sedel načelnik Foyle k svoji mizi in položil zapisnik k aktom, nanašajočim se na umor na Grosvenorskem trgu.

V tem trenutku je nekdo potrkal na vrata in v urad je stopil mož, ki je imel eno roko v črni obvezi. Bil je kriminalni nadzornik Waverley.

X. POGLAVJE

Heldon Foyle je naglo vstal in potisnil pred Waverleya stol.

»No, ste le prišli,« je rekel. »Mi smo se že čudili, ker vas tako dolgo ni bilo. Vaša roka menda ni nevarno poškodovana? Kaj pa se vam je prav za prav zgodilo?«

»Sam sem kriv svoje nezgode, gospod načelnik,« je začel Waverley. »Kakor začetnik sem se jim dal ujeti v past. Ko se je ta Ivan Abramovič pojavil na drugi strani veletrgovine, nisem več utegnil obvestiti Taylorja, ker sem moral takoj zasledovati Ivana. Hitro sem moral iti za njim. Možak je korakal po najrazličnejših ulicah. Pa strašno malo sem bil pazljiv, zakaj na nekem oglu so me od zadaj napadli in sem pri padcu tako močno udaril z glavo ob tlak, da sem se onezavestil. Ko sem se iz omedlevice spet zbudil, sem ležal na zofi v majhni, lepo opremljeni sobi. Ored menoj pa je sedel ta Ivan Abramovič.

Kje je to bilo, niti ne slutim, zakaj skozi okno se je videl samo neki zid. Rus me je reže se ogledoval in naposled rekel: »Vi ste se zanimali zame, zdaj pa se bom še jaz malo za vas.«

Planil sem pokoncu in ga zgrabil, a za plačilo me je ranil z nožem v roko, ki mi jo je potem obvezal s svojim robcem.

»Živi brez mojega dovoljenja ne pojdete od tod,« je menil. »Sicer pa se vam ne bo zgodilo nič zlega, če boste mirni.«

Tako sva potem sedela drug poleg drugega, ne da bi mnogo govorila, dokler nisem slišal stopiti nekoga v hišo. Neznanec je poklical Ivana ven v vežo in sledil je živahen pogovor, ki se ga je udeleževal tudi ženski glas. Naposled se je Rus vrnil k meni v sobo in mi naznanil, da so sklenili izpustiti me. Po teh besedah mi je zavezal oči in me spravil v avto, ki me je zapeljal na obrežje Temze. To se je zgodilo pred četrto ure.

Foyle je dal poklicati slugo.

»Katero številko je imel avto?« je vprašal še hitro.

»Polijske številke avto ni imel. Registrski znak je bil A. A. 4796.«

Načelnik kriminalne policije je vzel iz žepa knjižico, ki je imela napis »Londonski policijski žepni adresarij« in je listal po njej. Sluga se je pojavil pri vratih.

»To je v Southamptonu,« je rekel Foyle. »Johns, telefonirajte southamptonski policiji in jo poprosite, naj dožene ime lastnika avtomobila A. A. 4796.«

»Ta številka morda ni prava,« je pripomnil nasprotu Waverleyju, ko je sluga odšel. »toda poskusiti je vendarle treba. Ti ljudje so pretkani, sicer ne bi bili tako skrbno pa-

zili na to, da niste mogli videti nobenega drugega kakor le Abramoviča. Pozneje pa se jim je zazdelo le prenerodno, da bi vas držali še dalje časa. Prav posebne slave si niste priborili, Waverley, toda spričo okolnosti bom to zadevo izpregledal. Pojdite zdaj in napišite obširno poročilo. Še prej stopite k zdravniku, da vam pregleda roko. Lahko noč — prav za prav že dobro jutro.«

Kmalu nato se je napotil Foyle proti domu, da bi spal nekaj ur. Bilo je že poldne, ko je naslednjega dne stopil v svojo poslovno sobo in našel na mizi nastopno sporočilo southamptonske policije: »Avto A. A. 4796 je last gospoda Priceja, ki je bogat mož in biva tu že dolgo časa.«

»Sem si takoj mislil, da številka ni bila prava,« je zamrmral Foyle. »O, ti ljudje so prebrisani, zelo prebrisani. No, Green, kaj je?« je vprašal, ko so se vrata odprla.

Green je imel v rokah listič in bral: »Taylor, ki je na straži pred hišo vojvode Burghleyja na Berkleyskem trgu, pravkar javlja, da je bila šla v hišo neka ženska, katere zunanost se čisto ujema z opisom Lole Rachelove. Ženska hiše še ni zapustila.«

»Ah!« je Foyle živahno vzkliknil. »Taylor naj jo pridrži, ko pride iz hiše. Biti pa mora čim vlnudnejši z njo. Izpustiti je nikakor ne sme. Pokličite slugo Wilisa iz Grellove hiše na Grosvenorskem trgu. On je edini, ki je videl neznan žensko v tančici tisti večer, ko je bil izvršen umor.«

XI. POGLAVJE

Helena Meredithova je stala za zastorj svoje stanovanjske sobe in opazovala oba moža, ki

požar in mu je bil upepeljen skedenj z vso zalogo sena in slame. Nato je prejel grozilna pisma sosed posestnik Alojz Bagula, ki mu je kmalu zatem zgorel skedenj. Pri vseh navedenih požarih je nastopila tudi gasilska četa iz Gornje Radgone v smislu obstoječega vzajemnega dogovora. Slovenska gorica (zdaj Windisch Goritz) je ena izmed onih slovenskih vasi, ki jih je zadela ob prevratu usoda, da so kljub pretežni večini slovenskega prebivalstva pripadle avstrijski republiki.

* **Nočni vlom v izložbo.** V izložbo prodajalne urarja Pšundra v Mariboru so ponoči vdrl vlomilci in odnesli precej dragocenih predmetov, pretežno žepnih in zapestnih ur in zlatih verižic. Sled za storilcem je policija kmalu našla. Na Poljski poti so dobili stola, na katerem so prej v izložbi visele ure in zlate verižice. Nekateri menijo, da je najbrž kakšen rogovilež razbil izložbeno okno, nato pa je kdo drugi ukradel izložbo.

* **Pojasnjene cerkvene tatvine.** V zadnjem času so bile izvršene tatvine v mariborski stolnici in frančiškanski cerkvi. Policija je zdaj izsledila 32-letno Frančiško iz Tezna. Na njenem stanovanju so našli iz frančiškanske cerkve ukradena svetilnika. Glede preprog, ki jih je tudi ukradla, je Frančiška izpovedala, da jih je prodala v neki starinarni.

* **Obsodba treh tatov.** Na zatožni klopi v Mariboru so sedeli trije delavci iz okolice Dravograda, ki jih je državni tožilec obtožil, da so oktobra leta 1933. v Mlakah ukradli posestniku Avgustu Pertholdu dva vola. Perthold je tedaj neko noč skušal iztihotapiti preko naše meje v Avstrijo dva vola, pa je iz neke zasede nenadno zaslišal klic »Stoj!«, nato pa streljanje. Perthold je v strahu, da so ga zalotili graničarji, pustil vola in zbežal. Šele čez nekaj dni je izvedel, da je postal žrtev zvijače, ki sta se je poslužila 28 letni Karel Salamon in 29-letni Kristian Štruc ob sodelovanju 30-letnega Franca Štruca. O tem obveščeni orožniki so storilce izsledili in so bili zdaj vsi trije obsojeni. In sicer Karel Salamon na eno leto in šest mesecev robije, Kristian Štruc na dve leti robije, Franc Štruc pa na tri mesece strogega zapor.

* **Volk je raztrgal psa.** Pred dnevi se je priklatil sestradan volk v Slovensko vas pri Stari cerkvi in ponoči napadel psa, ki ga je imel posestnik Štajnahr priklenjenega pri hlevu. Zjutraj je bila veriga, na katero je bil pes priklenjen, odtrgana, kar potrjuje domnevo, da se je morala vršiti med psom

in volkom obupna borba, ker je v obrambi prestrašeni pes odtrgal precej močno verigo. Sledovi psa in divjega preganjalca so držali na njive posestnika Jakliča izven vasi. Tamkaj je volk psa ujel in ga raztrgal.

* **Nova tihotapska afera.** Orožniki v Ribnici na Pohorju so odkrili tihotapsko družbo, ki je imela svoj sedež v Mariboru. Prijeli so osem članov te družbe, ki je tihotapila saharin in ga razpečevala po mariborski okolici. Preiskava se nadaljuje.

* **Vlom v Moravčah.** Oni dan je bilo vlomljeno v hišo posestnika Jakoba Lestana v Moravčah pri Sv. Križu na Dolenskem. Vlomilec je odnesel pet rjuh, več prevlek za blazine, nekaj posteljne odeje, več prtov in brisač, 20 m svilenega blaga v raznih barvah, veliko košaro in steklenico tropinovca.

* **Nehvaležnost je plačilo sveta.** Peter Rožman, Alojz Jurca in Alojz Amon na Jesenicah so se pred dnevi usmili nekega mlajšega moškega, ki se jim je predstavil za Karla Oražma in jim pripovedoval, da so ga izgnali iz Italije. Kot rojaki so ga pogostili in mu dali tudi prenočišče, v zahvalo pa jih je ponoči okradel ter brez sledu izginil. Odnese jim je razno obleko in perilo, kar je vse najbrž nekje prodal. Zlikovca zasledujejo orožniki.

* **Izropana mrtvašnica pri Sv. Kristofu v Ljubljani.** V to napol zapuščeno mrtvašnico so nedavno ponoči vdrl vlomilci in odnesli, kar je imelo kakšno vrednost. Tako so razbili tri stare krste iz cinka, ki so bile namenjene za primer kakšne nagle smrti in potrebe prevoza, razbili in odnesli so razne svečnike, z oken in vrat so pobrali vse železje in sploh vso kovino, ki so jo našli v mrtvašnici. Tatvino so nedvomno izvršili zbiralec starih kovin in železja, ki gre zdaj dobro v denar.

* **Hotel je spraviti v nesrečo še nedolžnega človeka.** Pred malim senatom je bila te dni zanimiva razprava. Na zatožni klopi sta sedela dva obtožena, 18 letni mizarski vajenec Ivan iz Čadrama in 44 letni zavarovalni agent Ivan Štefančič iz Zbelova. Prvi se je zagovarjal zaradi štirih požigov, drugi pa naj bi bil po izjavah prvega prav za prav glavni krivec, ki naj bi mladega vajenca nagovoril k tem požigom. V Lušečki vasi pri Poljčanah so se začeli lani julija požigi, ki so med ljudmi povzročili ogromno razburjenje. Dne 24. julija je zgorelo gospodarsko poslopje Franca Robarja. Čez tri dni nato je bila že v plamenih delavnica mizarskega mojstra Jožefa Korošca. V noči na 3. septembra je

gorelo pri posestnici Heleni Modričevi v Čadramski vasi. Med tem časom je Jožef Korošec hitel, da si je postavil novo gospodarsko poslopje na pogorišču, v katerem je imel spet delavnico. Pa se ni dolgo veselil. Dne 28. oktobra je novo gospodarsko poslopje pogorelo do tal. Vsi požigi so se zgodili v nočnem času, ko so prizadeti lastniki že spali. Orožniki so iskali zločinca. Nazadnje so postali pozorni na 18 letnega mizarskega vajenca Ivana, ki se je učil pri Jožefu Korošču. Fant je bil namreč vsakokrat prvi pri požaru in je s silno vneto gasil. Zlasti je junaško naskakoval ogenj pri obeh požarih, ki sta zadela njegovega mojstra Korošca. Hkratu pa so tudi opazili, da je imel vajenec precej denarja, ki ga je razmetaval za nepotrebne reči. Strogo so ga prijeli in je na njihovo presenečenje res priznal vse navedene požige. Mladi zločinec pa je podal v svojem priznanju tudi izjavo, da ga je k vsem tem požigom nagovarjal in plačeval zavarovalni agent Ivan Štefančič. Požigalec je zatrjeval, da je bil Štefančič jezen na nekatere ljudi, ki se niso hoteli dati pri njem zavarovati, pa je začel njega nagovarjati, naj jim zažge imetje. Za požar pri Robarju da mu je dal 200, za prvi požig pri Korošču tudi 200, za požig pri Modričevi 240, za drugi požig pri Korošču pa 300 dinarjev. Na podlagi teh izpovedi je bil Štefančič aretiran, vendar je v preiskavi in v preiskovalnem zaporu zatrjeval, da je nedolžen. Pri teh trditvah je vztrajal tudi pri razpravi, na kateri je mladi Ivan po daljšem obotavljanju priznal, da si je obdolžitve proti Štefančiču sam izmislil, da bi tako zmanjšal svojo krivdo. Na podlagi tega priznanja je bil Štefančič oproščen. Ivan pa obsojen na poldrugo leto strogega zapor.

Popotnikova torba

Neznanec ga je oropal za šest tisočakov

Jama pri Zužemberku, januarja.

Pred dnevi je šel 68-letni posestnik Zure Jože iz Jame v Novo mesto na sejem. Da bi tam kupil par volov Ker ni dobil primerne živine, se je kmalu napolil proti domu. Že v Novem mestu je opazil nekega moškega, ki se je vrtel v njegovi bližini. Neznanec mu je

sta spet in spet korakala mimo hiše. Slutila je, da sta policista.

Po tistem živčnem napadu na kriminalni policiji je nastopila pri njej stanje popolne izmučenosti. Zdravnik je izjavil, da se to po hudih duševnih pretresih rado dogaja in da je zato treba s Heleno previdno ravnati in jo po možnosti odvracati od misli na vse, kar je zakrivilo njeno duševno bolešč.

* **Hotel sem z njo kam potovati,** je dejal vojvoda žalostno. »Toda moja hčerka noče zapustiti Londona.«

* **Če je tako, je nikar več ne silite na potovanje, temveč rajši prosite njene prijateljice, naj jo obiskujejo.** In je začasno ne pustite brez izkušenega spremstva iz hiše, je menil zdravnik.

Tako je živela mladenka v lastni hiši skoro kakor jetnica in je neprestano tuhtala, kako bi se maščevala. Nasproti svojemu očetu pa se je delala veselo, da ne bi bil opazil njegovega pravega razpoloženja.

Ko je zdaj gledala skozi zastore pri oknu, je videla, da je pred hišo obstal avto. Kmalu nato ji je bila najavljena gospa Porter-Strangewaysova.

* **Ubogo dete!** je vzkliknila gospa, ko je Helena nejevolno stopila v sprejemnico. »Morala sem priti k vam, da vidim, kako se vam godi. Oprostite, da sem s seboj privedla tudi prijateljico knežno Petrovsko.«

Helena, ki ni poznala Petrovske niti po imenu, je zagledala pred seboj vitko in elegantno ženo tridesetih do štiridesetih let z zelo lepim, čistansko temnim obrazom.

* **Rusinja, ki se zelo zanima za vas,** ji je zašepetala gospa Porter-Strangewaysova.

Helena se je morala zelo premagovati, da je lahko prijazno kramljala z obema damama. Tujka ji je bila zoprna, a jo je hkratu zanimala. Zato jo je ob slovesu pozvala, naj se pride na obisk.

Temu pozivu je Rusinja čudovito naglo ustregla. Že po eni uri se je knežna Petrovska vrnila tokrat sama. Helena se je začudila, vendar jo je sprejela.

* **Moram z vami sama govoriti,** je rekla knežna. »Povedati vam moram nekaj zelo važnega! Oprostite!« Po teh besedah se je vrnila k vratom nazaj in jih zaklenila. »Nobena živa duša ne sme slišati, kaj vam bom povedala,« je nato nadaljevala in sedla na stol. »Življenje nekega človeka je odvisno od tega.« Petrovska je pogledala Heleno. »Ne, nisem blazna,« je rekla mirno. »Čisto pri pameti sem. Prinašam vam sporočilo od nekoga, ki ga imate za mrtvega — od Roberta Grella.«

Soba se je začela vrteti okoli Helene. Njena roka se je krčevito oprijela sobne peči.

* **Od nekoga, ki ga imam za mrtvega?** je ponovila Helena z mrtvim glasom. »Robert je mrtev!«

* **Pomirite se, lady Helena,** je rekla Petrovska mirno. »Vi ste žrtev grozne pomote. Gospod Grell ni mrtev, mrtev je le mož, ki mu je zelo podoben. K vam sem prišla na prošnjo Roberta Grella, da vas potolažim. Toda Grell je v veliki nevarnosti in vi mu lahko pomagate.«

* **Toda še živi...** je zajecjela Helena, »če res ni mrtev zakaj pa sam ne pride?«

* **Ne bodite otročiji,** je rekla Rusinja nestrpnost in ta namerno ostrejši glas je bil najboljše zdravilo za Helenine živce. »Gospod

Grell ne pride sam, ker bi to bila blaznost. Takoj bi ga zaprl, če bi se javno pokazal. Imajo ga namreč za morilca svojega dvojnika — moža z imenom Goldenburg Prosim, tole pismo mi je dal gospod Grell za vas.«

Črke so kar zaplesale pred njenimi očmi, ko je odprla pismo in zagledala dobro in znano Grellovo pisavo. Brala je počasi besedo za besedo nastopno Grellovo pismo:

* **Najdražja! Oprosti mi, da te nisem prej obvestil, kako je z menoj.** Nisem vedel, kako naj bi storil, da bi ti zanesljivo sprejela moje sporočilo. Umorjenec ni bil umorjen na mojo željo, vendar se ne smem pokazati ker bi me gotovo aretirali. Prinašalka tega pisma je moja stara prijateljica, ki se je s tem da je prevzela moje pismo zate, samo izpostavila nevarnosti. Zaupaj ji in uniči pismo. Povedala ti bo, kako boš lahko vzdrževala stike z menoj.«

* **Kje je?** je vprašala mladenka zasoplo. »Moram k njemu!«

* **Ne, to ni mogoče.** Zasledovali bi vas. Pomagate mu lahko, a ne na ta način. Denarja potrebuje. Ali imate svoj denar? Ali mu lahko takoj priskrbite, recimo 400 do 500 funtov?«

Mladenka je za trenutek pomislila. »Imam okrasje,« je rekla potem. »Za to okrasje lahko dobi odpravo dobiti vi, več kakor 500 funtov. Počakaite trenutek!«

Helena je pohitela v drugo sobo in lahke nasmehek je zaigral na obrazu Petrovske. Po dveh minutah se je Helena vrnila z omario, v kateri je bilo njeno okrasje.

(Dalje prihodajoč)

tudi ni potil proti domu sledil. Ko je prišel v vas Dvor, je obiskal Zurc še nekega znanca in mu povedal, da ima s seboj 6100 dinarjev, za katere je pri hotel kupiti voje iz Dvora se je Zurc kmalu napotil proti Jami.

Ko je prišel do starih Auerspergovih razvalin ga je napadel neznanec. Zagrabil ga je z eno roko za vrat z drugo mu je pa hotel zamašiti usta. Ker je bila tema, je napadalec Zurca slabo prijel in pri tem vtaknil Zurcu prst v usta katerega je Zurc zagrabil z zobmi. Napadalec se je nato z vso silo vrgel na Zurca in mu vzel ves denar. Ljudje so sicer slišali neko vpitje, pa so mislili, da je tam kak ptičec. Šele, ko so prišli na kraj napada fantje so dobili Zurca ležčega na tleh.

Za roparjem še ni sledu. Upajo pa, da ga bo izdal prst, ki mu ga je Zurc z zobmi močno poškodoval.

Štiri domačije so zgorele do tal

Vinica, januarja

Nedavno zgodaj zjutraj je plati zvona zbudil iz spanja prebivalce Vinice in okolice Gorec. Je začelo pri posestniku Francu Flajniku na Perudini. Vsa njegova poslopja so bila takoj v ognju, ker so se držala skupaj. Ogenj je kmalu preskočil na Medošovo hišo in gospodarska poslopja. Požar pa je zahteval še nadaljnje žrtve. Vnela sta se hiša in gospodarsko poslopje Flajnika Jožeta in nato še domačina Flajnika Petra. Vse zgradbe so bile lesene in s slamo krite ter so zgorele do tal. Z njimi pa vse, kar je bilo v njih.

Posestniku Medošu je zgorelo tudi eno tele, vsem pa vsa perutnina. Družini Flajnika Franceta in Medoša nista mogli rešiti prav ničesar. Ostala jim je le obleka, ki so jo imeli na sebi. Skoda še daleč ni noravnana z zavarovalnico. Sicer pa vsi niti zavarovani niso bili. K sreči je bilo mirno vreme, sicer bi se bil požar gotovo razširil na vso vas.

Viniškim gasilec, ki so prihiti gasiti, se je po velikem trudu posrečilo požar omejit in tako preprečiti še večje nesreče. Pogoreleci so vsi obžni in pomoči nujno potrebni.

Noši na tujem iz kolonij ameriških rojakov

Kap je zadela 50 letnega Josipa Sluga. Rajnki je bil doma iz Novega grada. V Ameriki je živel 33 let.

V bolnišnici v Milwaukeeju je umrl za rakom v grlu Francišek Veranič v starosti 49 let. Rajnki je bil urednik in lastnik tednika »Slovenija«, ki je izhajal v Milwaukeeju in katerega nasledstvo je prevzel sodanji tednik »Obzor«.

V Milwaukeeju so našli v stanovanju mrtva, zastrupljena od plina. Marijo Staričovo in Antona Mikliča, ki je stanoval v isti hiše v pritličju. Nezavesten je pa bil najden Mikličev 38 letni sin, ki je stanoval z očetom.

Srebrna poroka zavednega slovenskega para v tujini. Hrastniški rojak g. Lampret Alojz in njegova žena Lenčka sta nedavno obhajala petindvajsetletnico svoje poroke v Lensu (Francija), kjer sta zaradi vedno veslega značaja zelo priljubljena pri tamkašnjih Slovencih. Jubilant je soustanovitelj Jugoslovenskega podporn. društva v Lensu in marljiv društveni delavec. Je med tistimi Slovenci, ki so si znali s poštenostjo in pridnimi rokami pridobiti pri francoskih delodajalcih sloves najboljšega delavca. K njunemu srebrnemu jubileju želimo vsi prijatelji v tujini in doma, da ostaneta tako zdrava in čila še mnogo, mnogo let med svojimi otroki in vnuki!

Kupuj domače blago!

Ruski izseljenci iščejo novega cara

Razni evropski listi se zadnje čase pečajo z vprašanjem, kdo naj postane ruski car, če se bo enkrat posrečilo vreči boljševike v Rusiji. Ta vprašanja so seveda bolj ali manj nesmiselna, ker je pač malo verjetno, da bi se na Ruskem vrnilo carstvo, četudi ne bi bilo več boljševiške diktature. Vendar pa ti listi naglašajo, da je boj ruskih carskih izseljencev zato tako težaven, ker se ruski izseljenci doslej še niso zedinili, koga naj okličejo za cara. Praviijo, da bi taka vladarska osebnost, ki bi bila vsem Rusom po godu, mnogo pripomogla, da bi se zbrale vse ruske sile na boj zoper boljševike.

Po smrti ruskega cara Nikolaja II. velja za poglavarja romanovske carske rodovine veliki knez Ciril Vladimirovič, ki je že leta 1922 naglasil, da ima le on pravico do ruskega prestola, in ki se od leta 1924 daje nazivati za cara vseh Rusov. Toda tega velikega kneza ne priznavajo vsi v tujini živeči Rusi. Očitajo mu, da je prav on bil tisti, ki je za časa revolucije leta 1917. preden se je car odpovedal, kot poveljnik gardne mornarice na čelu svojih čet korakal z rdečo

zastavo prepašan pred rusko dumo in se dal revolucionarni vladi na razpolago.

Povrhu tega mu pa očitajo, da njegova mati takrat, ko ga je rodila, ni bila še pravoslavne vere, ampak je iz protestantske cerkve prestopila v pravoslavje šele po njegovem rojstvu. Mati velikega kneza Cirila je bila namreč nemška princesa Meklenburška. Prav zaradi tega ne morejo njegovi otroci postati ruski cari. Njegova brata Boris in Andrej pa sta se tako oženila, da njun zakon ne dopušča, da bi kdaj zasedla ruski carski prestol. Tako pravijo ti listi, da bi bil edini, ki ima vse pogoje za ruskega cara, 23 let stari princ Vsevolod Jovanovič, sin srbske princese Jelene, sestre pokojnega našega kralja Aleksandra I. Toda ta ima zaradi svoje mladosti premalo pristašev, da bi prišel v poštev, kakor naglašajo listi.

Ker torej ruski monarhisti ne najdejo iz rodovine Romanovih primerne osebnosti za prestol ruskega cara, so začeli misliti, da bi bilo dobro, če bi ga začel iskati v prejšnjih ruskih carskih rodovini. Rurikov, ki je na Ruskem vladal do leta 1598 in ki po svojih potomcih še živi.

Svetovna vojna je stala 16.000 milijard dinarjev

Izračunati stroške za vojno ni lahko, ker se marsikaj ne da izraziti v številkah. V Ameriki so vojaški strokovnjaki izračunali, da je stala svetovna vojna 190 milijard dolarjev (okroglo 890 milijard dinarjev), ako računamo vrednost dolarja 47 dinarjev, toda v tem so všteti samo neposredni izdatki za vojno, niso pa všteti milijoni človeških življenj, ki jih je požrlo svetovno klanje, pretrgani trgovinski stiki in podobno. Če pristejemo še to gospodarsko škodo k vojnim stroškom, dobimo ogromno vsoto. Tako pridemo do zaključka, da so znašali stroški za svetovno vojno okroglo 340 milijard dolarjev ali v našem denarju okroglo 16.000 milijard dinarjev.

Koliko pa stane vojna zdaj? Tudi s tem vprašanjem se ukvarjajo ameriški vojaški strokovnjaki in pravijo, da so v primeri s svetovno vojno stroški zdaj silno narasli. Vojni material se je močno podražil, finejše moderno orožje je mnogo dražje od orožja iz svetovne vojne. Izračunati vseh stroškov vojne sploh ni mogoče. Američani so izračunali, da stane tona streliva 800 do 1000 dolarjev (okroglo 37.000 do 47.000 dinarjev).

Armada šestih divizij, torej po ameriških računih okrog 150.000 mož, ki ima na razpolago nad 300 poljskih topov, lahko porabi dnevno povprečno 2000 ton topovskih nabojev, 1000 ton drobnega streliva (za puške in strojnice) in 100 ton letalskih bomb, če računamo, da divja vojna približno tako kakor zdaj na Daljnem vzhodu. To pomeni, da požene taka armada vsak dan v zrak dva do tri milijone dolarjev (94 do 140 milijonov dinarjev). Vsak strel iz poljskega topa kalibra 75 mm stane okrog 10 dolarjev (470 dinarjev), šrapnel pa 14 dolarjev (660 dinarjev). Dve teži letalski bombi stáneta 80 dolarjev (3760 dinarjev). Tudi za vojno mornarico so se stroški v primeri s svetovno vojno znatno zvišali.

Zelo težavno je izračunati stroške za moderno vojno v zraku. 60 letal lahko vrže med kratkim napadom 100 ton bomb na tla, tona pa stane 800 dolarjev (37.600 dinarjev). Pri tem niso vštete izgube, ki nastanejo, če sovražnik nekaj letal uniči. Všteti pa tudi niso stroški za prevoz, prehrano vojske in podobno. Moderna vojna ladja z vso opremo stane zdaj okrog 60 milijonov dolarjev, to je (2 milijardi 800 milijonov dinarjev), dvakrat toliko kakor med svetovno vojno. Najnovej-

še ameriško bombardersko letalo stane 250 tisoč dolarjev (blizu 12 milijonov dinarjev). Anglija je pripravila na pet let raztegnjen načrt oboroževanja in stroški bodo znašali 7 in pol milijarde dolarjev (okoli 350 milijard dinarjev). Toliko ni potrošila Anglija ves čas svetovne vojne. Pri vseh teh računih pa ni upoštevano, da bo treba v moderni vojni preskrbeti civilno prebivalstvo s protiplinskimi maskami. Če bi pa hoteli ves ameriški narod preskrbeti s protiplinskimi maskami bi bili stroški tako veliki, da bi lahko s tem denarjem plačali vso 30 letno vojno.

POMAGATI SI JE ZNAL

Friderik Veliki je nekoč razpisal mesto župnika. Prosilcem je sporočil, da bo vsak izmed njih našel na prižnici kuverto z določili, o čem naj pridiga. Vlada se je z ostalimi odličniki vsedel v klop in poslušal pridige. Ko je prišel na vrsto še zelo mlad kaplan, je na svoje veliko presenečenje našel kuverto s praznim lističem. Toda mladi duhovnik se je hitro zbral, prijel prazen listič v roke tako, da so vsi prisotni videli in sregovorili:

Tu ni nič in ni nič, in vendar je ljubi Bog ustvaril zemljo iz ničesar. Temu uvodu je sledila nazorna pridiga Friderika Velikega, ki je priselnost duha cenil nad vse, je presenetila zbranost mladega duhovnika, zato mu je izročil župnijo.

ČE SE PREPIRATA DVA...

Mihec: »Kako je pa bilo doma, ko si prinesel v spričevalu štiri nezadostne?«

Jožek: »Čisto srečno se je izteklo. Oče in mama sta se začela prepirati, po kom sem se vrgel, pa sta med prepiranjem pozabila mene...«

Listnica uredništva

Kališovec-Rajhenburg. Saj dopisa nismo zavrgli, temveč samo začasno odložili. Slike so seveda drage, zato jih prinašamo samo za večje prilike in pa, če jih počeni dobimo. Depis je v tej številki. Oprostite!

Pesje. Pravite, da vam celjski denarni zavodi ponujajo za nemške marke le po 9 Din. V Ljubljani so marke po okoli 11 do 12 din, pa tudi več. Višji so seveda tečaji za devize.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Z mezo nadevani kolači. Umesi v testo 12 dek moke, 12 dek sirovega masla, šest dek sladkorja v prahu in šest dek zmletih olupljenih mandeljnov ali orehov. Dobro umešano testo tenko razvaljaj in izreži z obodcem za krofe okrogle kolače. Kolače zloži na pomazano pekačo in jih speci. Ko so pečeni, pomaži vsako kolač s poljubno mezo, ga pokrij z drugim kolačem in malo stisni. Nato jih oblij še z medom. **Leč:** Pet dek kockaste ga sladkorja zavri z eno šestnajstinko litra vode, 10 dek čokolade pa razmehčaj v pečici. Nato zmešaj čokolado in dodaj žličko sirovega masla. Ko se je čokolada popolnoma zmešala, prilivaj mešaje kuhani sladkor in mešaj dalje, da se zgosti. S tem ledom pomaži kolače in jih razloži po krožniku, da se leč počasi osuši.

Pecivo. Mešaj, da narase, 21 dek sirovega masla in 21 dek sladkorja v prahu. Ko je že malo umešano, dodaj eno jajce in mešaj dalje. Nato dodaj še eno jajce in spet mešaj, potem še eno jajce in še eno. Vsega skupaj štiri jajca. Nato dodaj 49 dek moke (moko stresaj po žlicah), 15 žlic mleka, malo soli in naribane limonove lupinice. Slednjilč za mešaj v testo poldrug zavitek pecilnega praška in eno pest opranih in posušenih rozin. Testo dobro stepi. Posojo za šarkelj dobro pomaži s sirovim maslom, položi na dno olupljene in zrezane maščoljne, stresi noter testo, razravnaj in peci v ne prevroči pečici eno uro. Ko je pečeno, zvrni na sito in po vrhu potresi s sladkorjem v prahu. Daš hladno z belo kavo na mizo.

Goveji jezik v sardelni omaki. Goveji jezik operi in pristavi z mrzlo vodo. Zraven daj kuhati tudi malo peteršilja, korenčka, zelene in eno čebulo. Ko je jezik kuhan, kar traja približno dve uri, vzemi jezik na krožnik, in ko se malo shladi, ga olupi in zreži na tenke kosce. Tri sardele očisti, jih stlači in drobno sesekljaj z malo čebule, limonove lupinice in zelenega peteršilja. V kozi napravi iz dobre žlice masti, a še bolj sirovega masla, in dveh žlic moke bolj temno prežganje. V prežganje deni sesekljane sardele, premešaj in zalij s precejeno juho, v kateri si kuhala jezik, da dobiš srednje gosto omako. V omako zloži zrezani jezik, in ko vse skupaj vre 10 minut, je jed gotova. Zraven daš makarone, valjance in slično.

Londonske klobasice. 40 dek nemastne svinjine zmelji na strojčku. Nato dodaj eno v mleku namočeno in otisnjeno žemljo, dve jajci, malo naribane limonove lupinice, sesekljane zelenega peteršilja, malo majarona in soli. Vse skupaj dobro zmešaj, napravi klobasice in jih hitro speci na vroč masti. Zraven daš kisle zelje in zmečkan krompir.

Zmleta teletina. Zmelji tri četrtinke kile teletine, dodaj dve mehki v mleku namočeni in otisnjeni žemlji, malo soli, eno jajce, malo drobno sesekljane zelenega peteršilja, tri deke raztopljenega sirovega masla in nekaj na drobne kocke narezane slanine. Vse to dobro zmešaj. Napravi podolgovat hlebček, povlajaj ga v drobtinah in daj peč v kozo; pri tem pa po malem prilivaj juho od kosti ali pa samo vroče vode. Peči, dokler ne postane lepo temno rumeno. Nazadnje zamešaj v sok malo moke, in ko moka zarumeni, dodaj sok od pol limone in po potrebi še malo zalij z vodo, da dobiš gostljato omako. Ko vse še enkrat prevre, zreži meso na tenke kose, zloži v skledo in polj po mesu s sokom. Zraven daš dušen riž in solato.

Praktični nasveti

Emajlirana posoda je zelo občutljiv kuhinjski pribor in moramo z njo skrbno ravnati. Marsikatera gospodinja pušča emajlirano posodo po cele ure nepomito in taka posoda se potem zelo težko pomije in postane tudi rumenkasta. Najlepše pomijemo emajlirano posodo z drobno zdrobljenimi jajčnimi lupinami. Emajlirana posoda postane spet snežno bela in blesteča, taka kakor nova.

Če se polije mast po podu, tedaj hitro polij po madežu mrzlo vodo. Mast se na ta način takoj strdi in se ne vleže v tla. Mast nato postgraj s tal z nožem, madež pa pomij s toplo vodo in milom.

Zmrzla jabolka so tudi še dobra za kompot. Zmrzla jabolka daj v skledo in jih pusti v vodi, da voda izvleče vso zmrzlino iz njih. Nato vsako jabolko prereži in iztrebi. Kožo, kar je je zmrzle, odstrani, jabolka pa zreži v kozo, nalij malo vode in pristavi. Vro naj vsaj pol ure. Kdor hoče jesti sladek kompot, naj si ga še posladka.

Madeže od jaje odpraviš, da jih predvsem pustiš popolnoma posušiti. Potem jih obdeluješ s krtačo in umivaš v topli vodi s špiritom. Potem izplakneš s čisto vodo, a imaš pri tem pod madežem vedno svežo belo krpo.

Kožuhi so spet prenovljeni, če krzno zdaj pa zdaj na narobni strani s palčico iztepeš in nato previdno čeeš navzgor in krtačiš v smeri dlak navzdol. Kratke dlake osvežiš nad soparo, ki spet pokoncu postavi dlako, ki jo nato moreš česati in krtačiti. Umazano krzno očistiš z otrobi, ki jih pustiš čez noč na njem in jih zjutraj iztepeš.

Prenašanju slik sledi kazanje prizorov iz daljave

Najzanimivejši izum zadnjega časa je brezžično prenašanje slik. Priprave, s katerimi morejo že danes sprejemati brezžične slike iz najbolj oddaljenih krajev sveta, je izumil Eduard Belin, po rodu Francoz. Njegovi aparati, ki sprejemajo in oddajajo slike, se po njem imenujejo belinografi. Po vseh večjih evropskih mestih imajo danes že te priprave, in ni še preteklo leto dni, ko smo jo dobili tudi v Beogradu, čeprav takšne reči ne stanejo malo.

V pariški okolici stoji velikanske tvornice, v katerih brne noč in dan najmodernejši stroji, ki izdelujejo omenjene belinografe. Vodja teh obratov je izumitelj Eduard Belin sam. Že ob koncu 19. stoletja se je ta mož začel baviti z mislijo, kako bi mogel človek gledati v nevidno daljavo. Zato je Belin med prvimi, ki so pripomogli k temu, da danes že potujejo brezžično najrazličnejše slike iz kraja v kraj. Nedavno so novinarji tega slavnega izumitelja pripravili do tega, da jim je nekaj povedal o tem, kako se bodo po njegovem mnenju ljudje njegovega izuma posluževali v prihodnosti.

»V prihodnosti ne bomo gledali v daljavo tako, kakor gledamo danes,« je rekel Belin. Kar smo doslej napravili, je sicer vse lepo in pomeni velik napredek, toda to še ni daljnovidenje.»

Začuden ga je nekdo vprašal: »Kako je vendar to, saj ste sami izumili to reč, pa jo zdaj omalovažujete?«

»Da, čudno se sliši, pa vendar je res, da moram zdaj govoriti proti lastnemu izumu,« je menil izumitelj. »Res je, da sem v načelu jaz izumil to gledanje v daljavo, kakršnega se poslužujemo danes. Pa tudi to povem, da sem se z mislijo gledanja v daljavo bavil že leta 1896. Počasi sem se prepričal, da to daljnovidenje v načelu ni prav zasnovano. Zato sem se rajši lotil tega, kako bi omogočil brzojavljanje slik. Danes vam lahko povem, da sem ta prenos slik izpopolnil in da je zdaj nastopil čas, ko se lahko že spet bavim z mislijo, kako bi res videl v daljavo. Toda to pa zdaj čisto na drugi podlagi kakor nekoč.

Kaj prav za prav hočem povedati, boste razumeli, če vas spomnim samo na to, da na primer pri telefonskem pogovoru nikdar ne slišimo glasu tistega, s katerim govorimo, temveč le prenos njegovega glasu. Če danes naprave prenašajo te slike še tako natančno, bodo to vendar le slike.

Trdno upam, da bo tehnika vsaj do tedaj, ko se prelomi to stoletje, to se pravi do leta 1950, toliko napredovala, da bo vsak človek imel lahko poleg svojega telefona tudi pravo, s katero bo lahko gledal prizore, ki se bodo dogajali prav istočasno v najbolj oddaljenih pokrajinah sveta. Človek živi premalo časa. Če bi človek živel dalje časa, potem mi verjemite, da bi vam najpozneje že leta 1950, lahko pokazal takšen aparat, ki vam bi kazal prizore iz daljave.»

Od padca zvezdice bi še ne bil konec sveta

Ob koncu oktobra lani se je sumljivo približala naši zemlji neka zvezdica, o kateri so zvezdoslovci mislili, da bo zadela zemljo. Zvezdico so 28. oktobra fotografirali. Kakor so zvezdoslovci dognali, je ta zvezdica čudovito urna, saj je v kratkem času preletela četrtno neba. Žal so jo mogli se malo časa opazovati. Dne 30. oktobra je bila od zemlje oddaljena za dve do tri razdalje med luno in zemljo.

Ta zvezdica se imenuje Reinmuth 1937 in spada med najmanjša nebesna telesa, katera krožijo po nebu med Marsom in Jupitrom. Tujak kroži mnogo takih zvezdic — malih planetov, ki jih imenujejo planetoide. Ti planetoidi so tako majhni, da imajo samo po nekaj kilometrov v premeru. Premer Reinmutha 1937 znaša po mnenju nekaterih znanstvenikov le en do dva kilometra, po mnenju drugih pa štiri kilometre. To je torej zvezda, ki je komaj tolikšna kakor naš Triglav.

Ko so začeli ugibati, kaj bi se bilo zgodilo, če bi se bila ta zvezda zaletela v našo zemljo, so nepoučeni ljudje že videli, kako bi se bila naša zemlja zdrobila v prah. To pa je seveda le bujna domišljija.

Zemlja ima v premeru okroglih 13.000 kilometrov, planetoid Reinmuth 1937 pa, rečimo, kakšne tri kilometre. Da bi laže razumeli učinek padca take zvezdice na zemljo, si napravimo globus, ki bi imel v premeru 13

tisoč milimetrov (za vsak kilometer zemlje en milimeter). Velika bi morala biti dvorana, da bi vanjo spravili tak zemeljski globus. S tem globusom pa primerjajmo kroglico, ki ima tri milimetre (za vsak kilometer zvezdice en milimeter) v premeru. To je navadna šibra, s kakršnimi lovci streljajo zajce. Mislite si torej, da se taka šibra zaleti v veliko hišo. Prav nič bi hiša tega ne čutila. Kroglica bi le na kraju, kjer bi udarila, napravila luknjico in nekaj ometa bi odletelo s tistega mesta. Tako bi torej bilo, če bi se zvezdica Reinmuth 1937 zaletela v našo zemljo. Vendar pa bi v tistih krajih, kjer bi padla, napravila veliko gorje.

Če bi zvezdica padla na zemljo na primer kje pri Dunaju ali Rimu, bi tamkaj seveda precej na daleč bilo vse uničeno in mrtvo, vendar bi ljubljanska potresna opazovalnica zaznamovala le majhen potresni sunk. Ljudje pri nas pa bi tega niti ne čutili.

Pred leti je v Sibiriji morala pasti tako zvezdica na tla, saj je tam še danes daleč na okoli vse uničeno. Prav tako je v ameriški državi Arizoni padel bog ve kdaj na zemljo velik komet, ki je imel v premeru 1,2 kilometra. Znanstveniki so zdaj ugotovili, da je komet požgal vse rastlinstvo daleč okoli in da je izkopal v zemljo 150 metrov globoko luknjo. Nevarna zvezdica Reinmuth 1937 je zdaj že šla mimo in se nam je vsaj z dolgo vrsto let ni treba več bati.

Čudovita drevesa rasejo v Mehiki

Mehika je znana po pestrosti živali, pa tudi po pestrosti rastlin. V tej ameriški državi so našli kar 10.000 najrazličnejših vrst rastlin.

Tako rase v Mehiki velikanska cipresa, ki doseže izredno starost. Kakor pravijo, rase najstarejša velikanska cipresa na pokopališču Svete Marije blizu mesta Oaxaca. Sodiijo, da je to drevo staro najmanj tri tisoč let. Nekateri pa so celo trdno prepričani, da ne bo preveč če rečejo da je ta cipresa stara že 10.000 let. Imenujejo jo **drevo vseh dreves**. Toliko je ta cipresa slavna, da je neki pesnik napisal nanjo pesem. Ta čudovita cipresa je visoka 43 metrov. Kdor bi jo kakorkoli poskušal vsaj malo poškodovati ali bi si drznil vrezati z nožem svoje ime v njeno kožo, bi mu bile ure štete.

V pokrajini Morelosu v Mehiki rase drevo, ki ga imenujejo **drevo zloone ženske**. Tudi to drevo spada med najbolj svojevrstne na svetu. Kdor se ga le malo dotakne, ga popade mrzlica ali pa si zastrupi kožo, da nikdar več ne ozdravi. Na vsako drevo te vrste je pribito opozorilo: »Nevarno!«. Iz kakšne snovi so ta drevesa, je do danes še uganka.

V isti pokrajini rase poleg tega tudi drevo z imenom **dinamitno drevo**. Teh dreves se je nevarno dotikati. Njegov sad je približno tako debel kot pomaranča. Ko dozori, se sam od sebe razpoči s takšno silo, da se razleti na drobne kosce. Kogar bi kos tega čudnega

sadu zadel, bi ga lahko hudo ranil. Iz tega dinamitnega drevesa pridelujejo baje tudi strihnin.

V mestu Cuernavaca imajo svojevrsten rastlinjak, ki nima v vsej Mehiki enakega. V tem vrtu stoji vila, v kateri naj bi bila stanovala svoječasno cesar Maksimilijan in cesarica Šarlota. Tu rase čiko z zelo okusnim sadom, podobnem krompirju. Čiko uspeva samo v Mehiki. To je najljubši sad tamkajšnjih domačinov in ga opevajo tudi najstarejše narodne pesmi. O njem pravi legenda, da je bil to tisti sad, ki ga je Eva dala Adamu v raj.

V pokrajini Tehuantepeca je drevo papaja s sadovi, debelimi kot srednjedebele buče. Že ko je drevo staro eno leto, rodi dvajset do sto takih sadov. Te buče so rumenkaste in imajo v sredini ko oglje črne pečke. Papaja uspeva tako bujno, da je na njem videti cvet in sad drugo poleg drugega. Najznačilnejše pa je, da imajo sadovi in listi papaje to lastnost, da ohranja meso, ki ga ljudje polagajo nanje, zmerom sveže. Pa ne samo to: Meso, ki je bilo prej pusto in trdo, postane mehko in sočno.

Najbogatejša pokrajina Mehike je Chiapas na jugu. Tu rase veliko število dreves, iz katerih izdelujejo najdragocenejše pohištvo. Od nekaterih izmed teh dreves je les tako trd, da se je ohranil čisto nepokvarjen, čeprav je bil pokopan pod zemljo več sto let.

Zakaj v Franciji več ne obglavljajo žensk

Nedavno je pariško sodišče obsodilo na smrt neko Josephino Moryjevo, ker je kruto ubila svojo snaho. Toda gotovo je, da bo zločinka pomiloščena, zakaj že od leta 1887. ni bila v Franciji obglavljena nobena ženska več.

Zakaj ne? Na to vprašanje zna malokdo odgovoriti. Nekateri mislijo, da je bilo obglavljanje žensk odpravljeno z zakonom, drugi spet, da je pomiloščenje žensk prišlo v navado. Resnica pa je, da se je svoječasno pariški rabelj uprl izvrševanju svoje krvave dolžnosti, ker so mu obsojenke prizadevale sitnosti.

Usmrčevanju se je začela upirati že rabeljska rodbina Sansonova, ki je začela vladati v giljotino za časa francoske revolucije ob koncu 18. stoletja. Zdajšnji rabelj Anatole Deibler s svojo upornostjo samo ostaja zvest izročilu svojih prednikov.

Od leta 1803. do 1823. je bilo v Franciji obglavljenih 2106 žensk. Toda že tedaj se je kazala velika razlika med številom usmrtenih v Parizu in po drugih mestih. V Parizu je bilo namreč izmed 431 na smrt obsojenih žensk obglavljenih samo šest, vse druge so bile pomiloščene, kajti Charles Henry Sanson, ki je ob revoluciji obglavil kralja Ludvika XVI., je leta 1802. zahteval pri takratni francoski vladi, da se ženske nehajo obglavljati, »ker se ob vsaki takj usmrtni dogajajo strahoviti prizori: ljudstvo ogorče-

no tuli nad zločinkami, jih skuša strgati rabljem iz rok in jih samo kaznovati, a absojenke preklinjajo, da je groza, se pohujšljivo obnašajo na poti na morišče, se zvijajo, pretepajo in grizejo okoli sebe kakor stekle mačke.«

V Parizu je torej skoro čisto prenehalo izvrševanje smrtne obsodbe nad ženskami, po drugih pokrajinah Francije pa se je znatno zmanjšalo. Od leta 1826. do 1846. je bilo na smrt obsojenih 507 žensk, izmed katerih pa so usmrtili samo 243. Časopisje je začelo zagovarjati misel pomilostitve žensk po vsej Franciji in izšel je poseben zakon, ki je prepovedal usmrčevati noseče ženske. S tem pa so se začele dogajati po ječah odvratne zlo-rabe.

V letih 1846. do 1870. je bilo usmrtenih v Franciji samo še 45 zločink, drugih 121 pa so pomilostili. Do leta 1887., ko se je pariški rabelj Louis Deibler, prednik sedanjega rablja brezpogojno uprl, ker je neka obsojenka v blazni divjosti njegovemu pomagaču odgriznila palec, je bilo še nekaj svarilnih usmrtenih. Zločini so bili namreč tako strašni, da jih ni bilo mogoče pustiti brez najstrožje kazni. Pa še pri teh usmrtnih so se godile čudne reči: vsak rabelj ali njegov pomagač je kmalu po obglavljenju svoje žrtve še sam postal žrtev neke skrivnostne sile. Tako je tudi strah pred neznanimi silami pripravil rablje do končnega popolnega upora proti usmrčevanju zločink.

Ujeti sončni žarki svetijo v sobi

V Bruslju je kavarna, ki ima svojevrstno razsvetljavo. Sredi kavarne je velika steklena luča, ki daje gostom skozi vse leto najlepšo luč. Odkod prihaja ta luč? S stropa in skozi strop z neba. To je znamenita naprava, ki svetli z ujetimi sončnimi žarki. Po bru-

seljskem zgledu imajo zdaj take kavarne tudi v Franciji, Holandski in celo v severni Afriki. Te naprave se zovejo heliostati (heli, t. j. sonce).

Pred petimi leti je hotel Francoz Pierre Arthuys imeti več svetlobe v svojem mrač-

nem stanovanju v Parizu. Stopil je na streho, študiral solčne in svetlobne žarke sploh, preračunal je potek solnca, si izdelal napravo v zvezi z zrcali in je imel čez tri tedne najlepšo solčno luč v svojem stanovanju.

Načelo te razsvetljave je sila preprosto. Na strehi je zrcalo, ki gleda naravnost v solnce. Solčna svetloba se odbija na drugo zrcalo. To svetlobo je moč z dvema, tremi nadaljnji zrcali odvesti tja, kamor človek hoče. Potrebna je pri tem le še naprava, da se zrcala premikajo tako za solncem, da stalno love žarke. Zrcala za poslednji prenos v sobo so seveda nepremična.

Seveda ujeti solčni žarki ne dajejo dosti toplote. Stanovanja, ki so morala biti zaradi vročine zastrta pred solncem in so bila ves dan v temi, so lahko zdaj s heliostatom razsvetljena, ne da bi se bilo bati solčne pripeke.

× **Spet naraščanje brezposelnosti v Ameriki.** Ameriški listi objavljajo uradne podatke o brezposelnosti v Zedinjenih državah, ki so bili sestavljeni na podlagi vprašalnih pol, dostavljenih 32 milijonom hišnih gospodarjev. Ker je bila izpolnitev vprašalnih pol prostovoljna, je odgovorilo le 72 odstotkov vsega prebivalstva. Brez posla se je javilo 7.800.000 oseb, po mnenju strokovnjakov pa je bilo v Zedinjenih državah ob koncu leta 1937 brez posla celo 10.800.000 ljudi. Ameriški industriji vrh tega še vedno odpuščajo delavstvo.

× **Železniški most je ukradel.** Iz Tunisa v Afriki poročajo, da je v okolici Marakeza podjeten Marokanec s pomočjo štirih delavcev ukradel cel železniški most ter ga prodal za staro železo trgovcu s starim železjem v Casablanci. Njegovi štirje delavci so celih deset dni delali, da so most razdrli. Železni most je tehtal sedem ton. Ko je bilo vse narazen, so železo naložili in odpeljali. Most je držal čez globoko globel, čez katero je bila speljana železniška proga. Ker po tej proggi že dalje časa ni vozil noben vlak, ker so progo opustili, je bilo mogoče, da je svojo tatvino izvršil neopaženo. Ko so oblastva izvedela, kaj se je zgodilo, so tatu seveda zaprli.

Nesrečna smrt obupanega izumitelja smrtnih žarkov. V nekem angleškem kopaliskem kraju so našli pred tedni mrtvega tehnika Charlesa Sidneya Waya. Istočasno je neki londonski veliki dnevnik prejel pismo, v katerem sporoča Way sam svoj samomor in ga tudi pojasnjuje. Mladi izumitelj opisuje pot svojega trpljenja, ki se je zdaj zaključila s tem obupnim korakom. Ministrstvo za letalstvo potrjuje njegove navedbe, da je bilo z njim v zvezi. Po uradnem sporočilu je Way v resnici odkril žarke, ki na daljavo ustavljajo motorje. Svojo napravo je pred dobrima dvema letoma predložil strokovnjakom iz ministrstva za letalstvo z željo, da bi jo izkoristili za obrambo domovine pred vsakim napadom iz zraka, z morja in s kopnega. Trdil je, da more s svojo pripravo prisiliti vsakega letalca, da pristane na tleh in sicer v primeru, da letalec še ni dosegel višine 8000 m. Prav tako da lahko ustavi na precejšnji daljavo vsak bencinski motor. Vsa zadeva se je ponesrečila samo zavoljo tega, ker je proizvajanje »smrtnih žarkov« z Wayevo pripravo predrago. Ker Way s svojimi izumi v domovini ni imel sreče, jih je ponudil španski vladi, da bi jih preizkusila v praksi. Odpotoval je v Valencijo in je tam zgradil tri take priprave. V pismu, ki ga je ostavil, trdi, da je v lanski februarju pri Monisesu spravi trimotoren bombnik iz zraka na tla in s tem dokazal uporabnost svoje iznajdbe. Zapustil pa je Valencijo, ker se je z oblastvi spril in je vrhu tega našel tam še manj denarnih sredstev kakor doma. Poklicne in zasebne skrbi, ki so bile v zvezi z njegovim siromaštvom, so njegovemu zdravju tako škodovale, da se je vanj zarila misel na samomor. Razen tega se je seznanil z žensko, ki ji ni povedal, da je že poročen in oče dveh otrok. Ko je ta ženska to zvedela, se je zbal škandala in se je odločil za smrt.

**Postani in ostani član
Vodnikove družbe!**

× **Otrok vzdigne 90 kilogramov.** V Soleftei na Švedskem živi 6 let star deček, ki je tako močan, da z obema rokama vzdigne s tal 90 kg težko utež. Z vsako roko pa brez posebnega napora vzdigne po 50 kg. Med tem ko se drugi otroci igrajo, se on vadi v dviganju uteži. Ko so ga preiskali zdravniki, so izjavili, da je dečko tako močan, da lahko mirno vzdiguje tako težke predmete, ker mu to nič ne škoduje.

× **Otok Madagaskar naj postane židovska kolonija.** Kakor poroča londonski list »Evening Standard«, sta se francoska in poljska vlada sporazumeli, naj bi francoski otok Madagaskar ob afriški obali postal židovska kolonija, kamor bi se smeli naseljevati tisti Judje, ki bi se morali izseliti iz Poljske.

× **800 m visok slap.** Iz Caracasa v Venezueli poročajo, da je ameriški letalec Angel po naključju odkril velik slap 400 km južno-vzhodno od Bolívarja. Voda bobni z višine nad 800 m v globočino. Dospel največji znani slap je bil oni v Britski Novi Gvineji, kjer pada iz višine 600 m.

× **Sola z otroki je zgorela.** V Montrealu v Kanadi se je zgodila strašna nesreča. Sola v samostanu sv. Hiacinta je začela goreti med poukom. Med silnim mrazom so morali ljudje z ulice brez moči opazovati ogenj, ne da bi mogli pomagati. Nastopili so tudi gasilci, a niso mogli gasiti, ker je voda zmrzovala. Vrsta otrok je z učitelji vred zgorela v poslopju, mnogo pa so jih prepeljali v bolnišnico nevarno opečene. Oblastva so uvedla preiskavo. Govori se, da je požar nastal zaradi neke eksplozije, vendar pa pravega vzroka še niso ugotovili.

× **Se nikoli ni doživel tako vesele ure...** 28 letnega Jacka Odena v Arizoni so obsodili na smrt in se je hotel pred usmrtniavo na vesel način posloviti od svoje družine. Dovolili so mu, da je smel v ječo povabiti svoje sorodnike k poslovilni večerji. Obsojenec je tej večerji predsedoval. Ob njegovih straneh sta sedeli njegova mati in žena, bratje in sestre, nečaki in nečakinje, vsega skupaj 16 oseb. Z vsemi se je obsojenec živahno šalil in je dejal: »Se nikoli nisem doživel tako vesele ure.« Ko je prišla ura smrti (v Arizoni spravljajo obsojence s strupenim plinom na oni svet), se je od vseh poslovil in je mirno stopil v morilno celico. Tam je nekoliko globoko vdihnil strupeni plin kakor da hoče čim prej umreti. Pri enaistem vdihljaju se je zgrudil mrtev.

× **Vitamin za pomlad tev.** Na vseameriškem zdravniškem zboru je newyorški zdravnik Stern izjavil, da je odkril vitamin »J«. Zdravnik je vbrizgal ta vitamin v stare živali in s tem dosegel njihovo pomladitev. Vitamin je tudi uspešen za zdravljenje živčnih bolezni, raka, poanjenja žil in ishiasa.

× **Živalca hitrejša kot glas.** Skoro neverjetno se sliši, da živi živalca, ki tako urno leta po zraku, da njenega leta človeško oko sploh ne more zaznati. Ta živalca leti hitreje kakor glas. To je neke vrste muha, ki živi v Ameriki. Ameriška družba za naravoslovje je delala s to muho svoje poskuse in dognala, da ta mali letalec v eni sekundi preleti 360 metrov, da torej v eni sekundi preleti celih 60 metrov več kakor glas.

× **Mraz povzroča lakoto.** Vsakdo ve, da človek poleti mnogo manj občuti lakoto kakor pozimi. Vzrok ni le v tem, da mora človek v vročini uživati več tekočin, temveč tudi v notranjem ustroju človeškega telesa. Naredili so poskuse na psih in so tole dognali: Kadar je mraz, se pasji želodec mnogo hitreje prazni kakor v vročem času. V mrazu želodec tudi hitreje prebavlja kakor ob navadni temperaturi.

× **500 žensk je osleparil.** V Parizu so aretirali ženitovanjskega sleparja, ki je menda dosegel v svojih stroki višek, saj je osleparil 500 možitve željnih žensk in izbral od njih težke tisočake. Sleparil bi bil še naprej, da ni naletel na mlado vdovo Crozemireevo. Višji letalski oficir je iskal po malem oglasu damo, ki bi se z njo pozneje poročil. Crozemireeva je na ta oglas odgovorila in kmalu se je osebno seznanila z mladim gospodom. Predstavil se ji je kot polkovnik Robin iz Toulousa. Všeč ji je bil in kmalu se je raz-

Mislili so, da je
Majdkina oblekca
bela...

... dokler ji ni stric obrisal
solz s svojim robcem –
opranim z Radionom!

Tudi Vi, ki niste več novinka v gospodinjstvu, mislite morda, da je Vaše perilo belo. Primerjajte ga pa enkrat s perilom, opranim z Radionom. Razloček je očiten ter Vas bo prepričal: z navadnimi sredstvi oprano perilo izgleda sivkasto v primeri s perilom, opranim z Radionom. Nič čudnega: navadna pralna sredstva samo površno odpravijo nesnago, medtem ko kisikovi mehurički skupaj s peno dobrega Schichtovega mila, ki ga vsebuje Radion, prodirajo skozi tkanino in jo operejo tako, da postane Schichtov »Radion-bela«. Uporabite pri prihodnjem pranju perila Radion, pa ne boste nikoli več uporabljali kakršnegakoli drugega pralnega sredstva!

Schichtov
RADION
pere sam

vilo med njima ljubezensko razmerje. Mlade vdove ni presenetilo, da potrebuje polkovnik tu pa tam denarno pomoč. Nedavno pa je šinila vdovi v glavo srečna misel. Povabila je na obed polkovnika in svojega starega znanca, visokega uradnika v letalskem ministru Garineta, da bi imel polkovnik za mizo strokovnjaka, da bi mogel z njim govoriti o svoji stroki. Garinet je sam napeljal pogovor na to področje, pa se je kmalu prepričal, da polkovnik nima pojma o letalstvu. To je gostiteljici tudi skrivaj povedal. Vdova je obvestila policijo in po sleparja so prišli detektivi. Na policiji se je izkazalo, da so prijeli sleparja in rustolovca Rabuina. Na njegovem domu so našli cele kupe pisem ki mu jih je pisalo 500 možitve željnih vdov in deklet.

× **Najnevarnejši poklic na svetu je prevažanje nitroglicerina,** ki ga potrebujejo v velikih petrolejskih poljih v južnih državah Severne Amerike. To nevarno tekočino, ki zelo rada eksplodira, morajo v tiste kraje voziti na tovornih avtomobilih. Soferji, ki vozijo tako nevarno blago, imajo silno visoke plače. Vsak tak sofer zasluži na mesec celih 2000 dolarjev, kar je blizu 90 000 din. Torej tako sofer v enem letu zasluži več kakor en milijon dinarjev. Toda le malo soferjev ostane živih. To naj povedo tebe številke. Leta 1937 je bilo sprejetih v službo za prevažanje tega nevarnega blaga 24 soferjev. Ob koncu leta 1937 pa jih je vozilo samo še devet, medtem ko so drugi postali žrtve eksplozij.

Radio Ljubljana

od 30. januarja do 6. februarja.

Nedelja, 30. januarja. 8.00: Tamburaški orkester. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. 9.45: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). 10.00: Domača zabava (Magistrov trio). 11.00: Otroška ura (Manica Komanova). 11.30: Koncert radijskega orkestra. 13.00: Napovedi obvestila. 13.20: Priljubljeni napevi (plošče). 16.00: Prenos koncerta iz škofovih zavodov v St. Vidu nad Ljubljano. 17.00: Kmetijska ura: Vinogradništvo (Kuret Vladimir). 17.30: Pesmice in glasba za oddih: Jožek in Ježek, vmes lahka glasba (prenos iz kavarne »Nebo-tičnika«). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: O delu JZSS v smuških društvih (mag. phar. Jurij Piccoli iz Ljubljane). 19.50: Slovenska glasba v dobi narodnega prebujanja: Fleišman — Nedved (sodelovali bodo dr. Pavel Kozina — predavanje, Akademski pevski kvintet in Štefka Korenčanova). 21.00: Chopinove klavirske skladbe (plošče). 21.20: Lahka glasba (radijski orkester). 22.00: Napovedi poročila. 22.15: Za zabavo in za ples (plošče).

Ponedeljek, 31. januarja. 12.00: Smetanove skladbe (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Slovenski šramelkvartet. 14.00: Napovedi. 18.00: Zdravstvena ura: Zastrupljenje (dr. Breclj). 18.20: Ravel: Dafnis in Kloe, simfonična suita (plošče). 18.40: Literarna ura: Od pravljice do življenjepisa (prof. Fran Vodnik). 19.00: Nacionalna ura: O Ignjatu Dordiču ob priliki 200 letnice rojstva (profesor Salko Nazetič). 19.50: Zanimivosti. 20.00: Iz operet (sodelovala bosta Drago Zupan in radijski orkester). 21.10: Plošče. 21.20: Pevski koncert Majde Lovševove (pri klavirju prof. Lipovšek). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Prenos plesne glasbe iz restavracije »Emone«.

Torek, 1. februarja. 11.00: Naši gozdovi (Rafael Bačar). 12.00: Odmevi iz Poljske (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Pester spored (radijski orkester). 18.40: Krščanstvo in nacionalizem (dr. France Veber). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Zabavni zvočni tednik. 20.00: Božične pesmi poje komorni zbor deloma s spremljanjem radijskega orkestra (vodil bo dr. Kimovec). 21.00: Bach: Velika tokata in fuga v d-molu (plošče). 21.10: Lahka glasba (radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Prenos plesne glasbe iz Kazine.

Sreda, 2. februarja. 9.00: Napovedi in poročila. 9.15: Razigrane in izbrane (plošče). 9.45: Verski govor (dr. Ciril Potočnik). 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz ljubljanske sinagoge. 11.00: Otroška ura (Slavica Vencajzova). 11.30: Koncert radijskega orkestra. 13.00: Napovedi, obvestila. 13.20: Vsakemu nekaj in nekaj za vse (plošče). 16.00: Koncert radijskega orkestra. 17.00: Kmetijska ura: Bodoče poslovanje kreditnih združenj (dr. Jože Basaj). 17.30: Koncert radijskega orkestra. 18.20: Danilo Cerar: Ženili se bomo, spevoigra s klavirjem (izvajali bodo člani zbora »Grafike«). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Uvod v opero. 20.00: Prenos iz ljubljanske opere (v I. odmoru glasbeno predavanje — Ukmar, v II. odmoru napovedi, poročila).

Četrtek, 3. februarja. 12.00: Zborovske pesmi (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Kmečke godbe igrajo (plošče). 18.40: Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: 10 minut zabave. 20.00: Lalo: Kralj z Isa, uvertira (plošče). 20.10: dr. Ivan Lah: Valentin Vodnik — slike iz pesnikovega življenja ob 180-letnici njegovega rojstva (izvajali bodo člani radijske igralske družine). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: V oddih (radijski orkester).

Brezplačen pouk v igranju!

klavirske harmonike od Din 480.

Zahtevajte brezplačen katalog!

MEINEL & HEROLD — MARIBOR ŠT. 104

Petek, 4. februarja. 10.00: Šolska ura. Strossmayerjeva proslava (brezposelni učiteljski abiturienti, vodil bo Mehora). 12.00: Obiski pri naših bratih (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Po naših krajih in gajih (plošče). 14.00: Poročila. 18.00: Ženska ura: Breda Šček v naši glasbi (Vida Rudolfova). 18.20: Delibes: Balet Sylvia. 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: 10 minut za planince. 20.00: Slovenske narodne (sodelovala bosta Mirko Premelč in Kmečki trio). 20.50: Ravel: Koncert za klavir in orkester (plošče). 21.15: Pevski koncert Milicije Polajnarjeve (pri klavirju prof. Lipovšek). 22.00: Napovedi, poročila. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 5. februarja. 12.00: Plošča za ploščo, pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes. 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Plošča za ploščo, pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes. 14.00: Napovedi. 17.00: Za delopust, igra Radijski orkester. 17.40: O mednarodnem nastopu gimnazij v Ljubljani. 18.00: Fantje na vasi. 18.40: Pogovori s poslušalci. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura. 19.50: Pregled sporeda. 20.00: O zunanji politiki (g. dr. Alojzij Kuhar). 20.30: II. večer muzi-komedijantov. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za vesel konec tedna (igra Radijski orkester).

Za smeh in kratek čas

EVA

Eva se zamisli pod drevesom spoznanja, nato pa reče žalostno:

»Veš, Adam, kaj se mi zdi najhujše? Da bodo ljudje govorili, da sem vzela prvega, ki mi je prišel pod roke.«

UREJENO ŽIVLJENJE

A: »No, zadnje čase si se dobro popravil. Zdrav si videti ko riba!«
B: »Kako bi se ne popravil! Preteklo leto sem preživel v miru, spat sem hodil zgodaj, pijačeval nisem, skrbi nisem imel nobenih, jezil se nisem nikoli...«

A: »Kje si vendar živel tako udobno?«
B: »V kaznilnici.«

ON IN ONA

Žena: »Prej si mi nekoč rekel, da bi rajši živel z menoj v peklu kakor pa brez mene v nebesih.«

Mož: »No, želja se mi je tudi izpolnila.«

DELITEV

A: »Ali sta se ločila z ženo?«
B: »Da. Žena je dobila vso opravo, jaz pa psa.«

A: »Kaj pa je z vajinim denarjem?«
B: »Tega je dobil odvetnik.«

PROFESORJEV KLOBUK

Profesor hoče iti v šolo. Išče svoj klobuk po vsem stanovanju. Ne najde ga. Nazadnje vpraša svoje otroke: »Ali ste videli kjé moj klobuk?«

»Na glavi ga imaš,« mu odgovorijo.

»Hvala Bogu, da ste mi povedali, sicer bi moral v šolo brez klobuka.«

MOGOČE

Mati: »Kaj pa je danes z našim klavirjem? Niti glasu ne dá od sebe.«

Milanček: »Mogoče je pa to od tega, ker sva z Dušanom iz njega vzela vse strune, ki sva jih potrebovala za igranje...«

Mali oglasi

1000 DIN V DENARJU

lahko dobite, zato takoj naročite list »Rejec malih živali.« Ljubljana, Karunova 10.

IŠČEM SLUŽKINJO

kmečkega stanu in poštenih staršev. Prednost imajo zmogne slovenskega in nemškega jezika. Starost od 16 do 20 let. Plača po dogovoru. Nadaljne informacije v Šutejevi gostilni, Brezovica pri Kočevju.

VODNE TURBINE

ugodno naprodaj Tehnična pisarna inž. Borštnarja, Ljubljana, Pražakova 8.

PRODAM ALI ZAMENJAM

kompletno mlatilno garnituro samovozačo 1007 mm širine. Zamenjam jo za 90 mm širine. Prodaj tudi manjšo kompletno garnituro 720 mm širine. Obe sta v dobrem stanju. Naslov v upravi »Domovina«.

RAZPRODAJA SE TRAJA

katere tudi Vi ne smete zamuditi vsled ugodnega nakupa raznega manufakturnega blaga za pomlad in poletje, po znižani ceni kot še nikoli. — Savnik Antoa Skofja Loka.

JESEN — ZIMA — OSTANKI

mariborskih tekstilnih tovarn, pristačarjem, brez napak, in sicer: Paket serije R z vsebino 16-20 m dobro uporabnih ostankov flanelov in barhentov za žensko obleko, moško in žensko spornje perilo. Paket serije T z vsebino 4 m čiste volnene blaga za žensko obleko v najmodernejših vzorcih. Pri naročilu prosim, navedite narvo. Vsa paketa Din 128.— Reklamni paket serije K vsebuje 20-25 m boljšega flanela za moško žensko in otročje perilo v najlepši sestavi, paket Din 136. Dalje specialni paket »Original Kosmos D« z vsebino 17-21 m la barhentov za ženske obleke, bluže, in prvovrstnih flanelov za pidžame, ženske moško in otročje perilo za izjemno ceno Din 150. Paket serije »Z« z vsebino 3-3,20 m dobrega sukna za moško obleko, damski kostum ali plašč in sicer: Z št. 1 Din 130.—; Z št. 2 Din 160.—; Z št. 3 Din 250.—; zadnji I a kamgarn. Vsak paket poštnine prosto, pri dveh ali več paketih primeren popust. Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. Pišite še danes obče znani, stari, solidni razpošiljalnici »Kosmos«, Maribor, Kralja Petra trg. — Nešteto priznanj zadovoljnosti odjemalcem na razpolago!

HRANILNE KNJIZICE, 3% OBVEZNICE, VREDNOSTNE PAPIRJE STALNO KUPUJE

Al. Planinšek trg ag. bančnih poslov, Ljubljana, Beethovnova 14. I. nadst. — —
Telefon 35-10.

SAMO

Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapetna ura Shock Proof, lepo kromirano obliže s svetlečimi številkami in kazalcem. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamno tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastoj in poštnine prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Svici.